

Jaarverslag 2022

*Samen voor een
mooi en duurzaam
Overijssel*

Voorwoord

Door *Matthijs Nijboer*

Met gemengde gevoelens schrijf ik dit voorwoord voor het jaarverslag van 2022. De gemengde gevoelens komen voort uit mijn persoonlijke situatie: per 1 juni 2023 verlaat ik NMO en laat met lichte smart een club met hele mooie doelstellingen en mensen achter me. Deze gevoelens komen echter ook voort uit de maatschappelijke situatie.

We lijken van crisis naar crisis te stappen. Dat realiseer ik me des te meer als ik ter voorbereiding het voorwoord van 2021 lees. De inval in Oekraïne en het tweede coronajaar lijkt alweer een ander tijdperk. Tegelijkertijd woedt de oorlog in Oekraïne natuurlijk nog steeds door. Politiek-bestuurlijk lukt het matig om landelijk zowel richtinggevend als verbindend te zijn, terwijl dat voor de grote opgave rond stikstof en klimaat essentieel is. Daarom ben ik blij dat er organisaties als NMO zijn die gewoon samen met anderen zorgt dat we aan de slag gaan.

Dat jaarverslag geeft daar een impressie van, naast natuurlijk de noodzakelijke informatie over bestuur en financiën. In het jaarverslag staat niet dat we het afgelopen jaar eindelijk weer veel ruimte hadden om elkaar (fysiek) te ontmoeten. Investeren in relaties en mensen was gelukkig weer meer mogelijk dan in de twee coronajaren.

Juist de verbinding van menselijk contact aan de grote opgaven rond klimaat, biodiversiteit en circulaire economie blijven volgens mij essentieel. In dit contact leer je wat de ander motiveert, maar ook wat je samen wilt bereiken.

De grootste les van het afgelopen jaar was een bijpraatsessie in september, namelijk dat een duurzame samenleving een verbinding vraagt tussen een gezonde en natuurlijke leefomgeving en sociale kwaliteit. Het mooiste voorbeeld van het afgelopen jaar op dit gebied vond ik onze Kerst Pop-Up in Zwolle met tweedehands kerstartikelen, gerund door vele scholieren en studenten. Ik hoop dat er de komende jaren nog veel meer van dit soort inspirerende initiatieven ontstaan.

Graag wil ik iedereen bedanken voor hun bijdragen voor Natuur en Milieu Overijssel in 2022: medewerkers, leden van Raad van Toezicht, vrijwilligers en partners. En dit geldt niet alleen voor het afgelopen jaar, maar ook voor de afgelopen 8 jaar waarin ik heb mogen bijdragen aan een mooi en duurzaam Overijssel samen met vele anderen.

Matthijs Nijboer

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Natuur en Milieu Overijssel in het kort	4
1.1 De basis van de organisatie	4
1.2 Onze strategie	5
1.3 Al 25 jaar steun van de Postcode Loterij	8
2. Van activiteiten tot impact	10
2.1 Vergelijkingen 2021 en 2022	10
2.2 Bereik en Impact	12
2.3 Educatie	16
2.4 Klimaat	18
2.5 Biodiversiteit	21
2.6 Circulaire economie	24
3 Bestuursverslag 2022	27
3.1 Risico's en onzekerheden	29
3.2 Het financieel beleid en de financiële resultaten	30
3.3 Raad van Toezicht en Directie	33
3.4 Informatie over communicatie met belanghebbenden	34
3.5 Maatschappelijke impact vergroten en zichtbaar maken	35
3.6 Gedragscodes: 8 principes van Good Governance Code Cultuur	36
3.7 Vooruitblik 2023 en verder	36

4. Raad van Toezicht	37
4.1 Samenstelling Raad	37
4.2 Rooster van aftreden	37
4.3 Functies en nevenfuncties Raad van Toezicht	38
4.4 Auditcommissie	39
4.5 Verslag Raad van Toezicht	39
4.6 Vergaderingen Raad van Toezicht	40
5 Jaarrekening 2022	41
5.1 Oprichting	42
5.2 Balans per 31 december 2021	43
5.3 Staat van baten en lasten	44
5.4 Kasstroomoverzicht	47
5.5 Grondslagen voor waardering en van resultaatbepaling	48
5.6 Toelichting op de balans per 31 december	50
5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten	54
5.8 Toelichting lastenverdeling-tabel	56
5.9 Werkelijk versus begroot resultaat	61
5.10 Controleverklaring	62
6 Bijlages	64
6.1 Begrote exploitatierekening	65
6.2 Rooster van aftreden	66
6.3 Impactcijfers voorgaande jaren	67

Natuurwerkdag Noordmandshoek

Fotograaf: Jack Tillmanns

1. Natuur en Milieu Overijssel in het kort

1.1 De basis van de organisatie

Natuur en Milieu Overijssel, gevestigd in Zwolle, is op 28 september 1973 opgericht. In 1981 werd het Steunpunt Natuur en Milieu Educatie opgericht. Vanaf dat moment is Natuur en Milieu Overijssel een provinciale milieufederatie en consulentenschap voor natuur en milieueducatie in één. Natuur en Milieu Overijssel is een stichting volgens het Raad-van-Toezicht-model. De statuten zijn in 2018 opnieuw bekeken en waar nodig aangepast. Bij het Notarieel in Zwolle zijn de nieuwe statuten opgemaakt en ondertekend op 3 juli 2018. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland onder nummer 41022006.

Doelstelling en missie

Onze doelstelling is volgens de statuten “bevordering van het behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel”. Die doelstelling kwam 50 jaar geleden voort uit bezorgdheid en een toekomstdroom. Beide zijn nog steeds actueel en hebben in de loop der jaren aan kracht gewonnen.

Gelukkig zijn de afgelopen jaren vorderingen gemaakt op het vlak van overheidsbeleid en wetgeving, maatschappelijk bewustzijn en betrokkenheid van het bedrijfsleven bij een duurzame toekomst. Onze 50 jaar oude doelstelling hebben we in onze strategie 2020-2024, vertaald in de volgende, eigentijdse missie:

“Samen met inwoners, overheden en bedrijven maken we Overijssel mooi en duurzaam. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat inwoners van Overijssel nu en later kunnen genieten van een gezonde en groene leefomgeving”.

1.2 Onze strategie

We hebben onze strategische koers vastgelegd in **“Onze Strategie 2020-2024”**. Daarin beschrijven we onze missie en visie, schetsen we wat we willen bereiken en staan onze inhoudelijke doelstellingen en programma's. De wereld om ons heen verandert continue en de snelheid van die verandering is groter dan ooit tevoren. Dit vraagt om wendbaarheid en aanpassingsvermogen zonder de doelen uit het oog te verliezen. In onze strategie geven we richting aan onze activiteiten in de komende jaren.

Drie positioneringen

We kiezen voor drie positioneringen van waaruit we de komende vier jaren onze missie willen bereiken:

Samen kunnen we meer

Onze missie begint nadrukkelijk met het woord “samen”: we zijn ervan overtuigd dat we onze doelen alleen maar kunnen bereiken samen met anderen. We zien het dan ook als onze rol om partijen bij elkaar te brengen. Ook partijen die niet direct voor de hand liggen.

Tussen straat en staat

Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk mensen meekrijgen op weg naar een mooi en duurzaam Overijssel. Dit doen we door bruggen te slaan tussen overheden en inwoners: we helpen overheden om bewoners te betrekken bij duurzaamheid. En vertalen signalen die leven in de samenleving weer terug naar de overheid. We kijken hierbij verder dan alleen naar onze eigen achterban. We willen dat iedereen onderdeel kan worden van de overgang naar een duurzamer Overijssel.

Aan de slag

Uiteindelijk gaat het erom dat we resultaten boeken om duurzaamheid te bereiken. We willen ontwikkelingen niet van bewoners, bedrijven of overheden overnemen, maar vooral hen de gelegenheid geven om zich in te zetten voor een duurzaam Overijssel. Hierbij bieden we handelingsperspectief in de slag naar een duurzame toekomst. Dit doen we bijvoorbeeld door de uitvoeringskracht van duurzame initiatieven te versterken.

**Kennisfestival
Lokale Energie
Overijssel**

Drie punten voor een natuurinclusieve en duurzame samenleving

Onze grootste opgaven van de komende jaren liggen in het tegengaan van klimaatverandering en het herstel van biodiversiteitsverlies. Wij werken samen aan de volgende punten voor een natuurinclusieve en duurzame samenleving:

1. **Tegengaan van en omgaan met klimaatverandering**
2. **Herstel van biodiversiteit**
3. **Stimuleren circulaire economie**

Sustainable Development Goals

Onze impact hebben we geformuleerd in termen van Sustainable Development Goals (SDG's). Deze SDG's worden ook wel Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen genoemd. In 2015 hebben de Verenigde Naties deze vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Wij richten ons in onze werkzaamheden op de inhoudelijke Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.

Inhoudsdoelen:

- 7 Duurzame Energie
- 12 Circulaire Economie
- 13 Klimaat
- 15 Biodiversiteit

Procesdoelen in navolging van het CBF

Wij sluiten aan bij de door het CBF gehanteerde procesdoelen.

Procesdoelen:

- 4 Voorlichting & Bewustwording
- 17 Lobby & Belangenbehartiging

Bovendien sluiten wij aan bij categorie overig:

- 11 Duurzame steden en dorpen

Dit leest u terug in de verantwoording in de jaarrekening onder de toelichting op de staat van baten en lasten.

Een goed fundament

Om als goede-doelenorganisatie invulling te kunnen geven aan onze missie, zorgen we ervoor dat de volgende zaken goed voor elkaar zijn:

Financieel solide

Onze financiën zijn goed op orde, maar dit vraagt wel continue aandacht. In onze strategie zetten we in op meerjarige financieringsbronnen en een diversiteit aan financiers of programma's. Deze aanpak maakt ons minder kwetsbaar en draagt bij aan een grotere maatschappelijke impact.

Procesdoel

Inhoudsdoel

Een flexibele en enthousiaste netwerkorganisatie

Onze kracht zit in de onderlinge verbinding tussen collega's. Hiervoor is het essentieel elkaar goed te kennen en elkaar geregeld formeel en informeel te ontmoeten. Formeel werken we met drie programma's: [Klimaat](#), [Biodiversiteit](#) en [Circulaire economie](#). Daarnaast kijken we naar twee dwarsverbanden die ondersteunend zijn voor de programma's: [Communicatie](#) en [Educatie](#). Op deze programma's en dwarsverbanden hebben we een trekker die zorgdraagt voor de uitvoering van de activiteiten. Informeel zorgen we dat er geregeld momenten zijn van ontmoetingen.

De kracht komt in de kernbegrippen van ons functioneringsmanagement terug: persoonlijk leiderschap, plezier & trots, waarderen en een continue dialoog.

Naast een interne netwerkorganisatie is onze relatie met de omgeving hierin cruciaal. We hebben een aantal professionals en vrijwilligers dat dicht bij ons staat; we zorgen dat we ook hen geregeld informeel ontmoeten.

Tenslotte zijn er partnerorganisaties waar we intensief mee samenwerken. We kijken komende periode waar we faciliteiten kunnen delen met

gelijkgestemde organisaties in onze omgeving. En waar kansen liggen in de samenwerking met de koepel van federaties.

Groei in impact

Kunnen wij onze impact realiseren? Dan is er kans om in omvang als organisatie te groeien. Hierbij is het streven dat wij op de programma's en dwarsverbanden voldoende robuust zijn om pieken op te vangen. En dat we daarnaast flexibel genoeg zijn om dalen af te laten vlakken. Dit betekent dat groei in vaste medewerkers alleen aan de orde is als er kans is om de impact te vergroten of als we kwetsbaarheid van de huidige organisatie moeten voorkomen. In andere gevallen regelen we een flexibele oplossing of partnerschappen.

Legitimiteit: achterban en beweging

We merken dat mensen zich steeds minder op structurele basis binden aan lokale natuur- en milieclubs. Onze traditionele achterban is een vergrijzende groep. We zijn actief bezig om ook andere groepen aan ons te binden. En zo meer verbinding te maken met mensen en groepen die zich aangetrokken voelen voor de beweging waar wij onderdeel van uitmaken. We gaan hierbij steeds meer uit van een informele beweging, dan van formele structuren.

Voorbeeld

Een voorbeeld hiervan is onze betrokkenheid en inzet voor het netwerk van energievooperaties in Overijssel.

In 2022 hebben we de term achterban vervangen door netwerkpartners, en inmiddels hebben we met ruim 30 energievooperaties een partnerovereenkomst getekend

1.3 al 25 jaar steun van de postcodeloterij

De Natuur en Milieufederaties mogen al 25 jaar lang rekenen op de steun van de Nationale Postcode Loterij. De vaste jaarlijkse bijdrage van 2,25 miljoen euro maakt het mogelijk dat wij ons samen met 1.200 lokale initiatieven kunnen blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies. De impact die we hiermee realiseren, was niet mogelijk geweest zonder deze hulp. Wij zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers dan ook enorm dankbaar voor hun bijdrage.

Annie van de Pas,
netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties:

“De bijdrage van de Loterij is al 25 jaar een fundament voor de realisatie van vele mooie lokale projecten die wij in de 12 provincies kunnen realiseren en zorgt ook voor een belangrijke impuls voor landelijke projecten zoals Energietuinen en Plan Boom. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland extra stappen kunnen zetten.”

Extra schenkingen

Naast de jaarlijkse bijdrage hebben de Natuur en Milieufederaties samen met Vogelbescherming Nederland, LandschappenNL, IVN Natuureducatie en SoortenNL in 2022 een extra schenking van 1,7 miljoen euro ontvangen om groene vrijwilligers te ondersteunen. Hiermee kunnen we ze nog beter helpen bij het vergroenen van hun eigen buurt. In februari 2023 kregen we nog meer goed nieuws:

De Postcode Loterij gaat ons project [Boer&Buur](#) met Natuur ondersteunen met een bijdrage van 2 miljoen euro. Met dit initiatief stimuleren we groene boeren en actieve burens bij het versnellen van hun plannen en het wegnemen van belemmeringen.

Dankzij de ruim 3 miljoen deelnemers van de Nationale Postcode Loterij gaat er in 2022 ruim 361 miljoen euro naar 188 goede doelen die zich inzetten voor mens en natuur. De Natuur en Milieufederaties horen al sinds 1996 bij de goede doelen die op een bijdrage mogen rekenen. Ook het komend jaar ontvangen we opnieuw een bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

Annie van de Pas,
Netwerkdirecteur van de Natuur en
Milieufederaties:

“Met de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is het voor ons mogelijk om in iedere provincie een impact te creëren. De bijdrage van de Loterij is voor ons al jarenlang een fundament voor de realisatie van vele mooie projecten. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland het verschil kunnen maken.”

Extra schenkingen

Naast deze jaarlijkse bijdrage hebben de Natuur en Milieufederaties samen met WNF Nederland, Natuurmonumenten, ARK natuurontwikkeling en

LandschappenNL eind 2021 een extra schenking mogen ontvangen om [overstromingen in Limburg](#) tegen te gaan. Dit project gaat binnenkort van start. We zijn ook partner van [CleanUpXL](#), een gezamenlijk gedragen en uitgevoerd project van de Waddenvereniging, Stichting De Noordzee, Stichting Duik de Noordzee Schoon, BDS Harlingen en Friendship Offshore om 800.000 kilo rotzooi uit Noordzee te verwijderen. Begin 2021 heeft de Loterij financiering voor dit project toegekend.

Mooie projecten

In 2019 ontvingen we een extra schenking van 1,65 miljoen euro voor het project [Energietuinen](#). Met dit project willen we zichtbaar maken dat grootschalige opwek van duurzame energie ook mooi kan zijn én kan samengaan met natuur en recreatie. In het najaar 2019 vielen we nogmaals in de prijzen, toen we te horen kregen dat [Plan Boom](#) mede dankzij de Postcode Loterij van start kon gaan. Met een extra schenking van 2,25 miljoen euro willen we de komende jaren in heel Nederland 10 miljoen bomen gaan planten.

De Natuur en Milieufederaties zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers enorm dankbaar voor hun bijdrage. Met hun steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies.

2. Van activiteiten tot impact

2.1 vergelijkingen 2021 en 2022

De ureninzet in 2022 voor het programma biodiversiteit (SDG 15) groeide in 2022. Dat zorgde ervoor dat het aandeel van de programma's Duurzame Energie (SDG 7) en Circulaire Economie (SDG 12) iets afnam. Samen zijn deze programma's ook in 2022 verantwoordelijk voor 95% van de ureninzet. De ureninzet besteed aan Klimaatadaptatie (SDG 13) bleef onveranderd. De verdeling in ureninzet is te zien in [figuur 1](#).

De verdeling in ureninzet over de procesmatige SDG's is te zien in [figuur 2](#). Ook in 2022 is het samenwerken aan duurzame ontwikkeling (SDG 17) dominant. De ureninzet is vergroot ten opzichte van 2021 door de extra aandacht die besteed is aan de verbinding met onze lokale netwerkpartners. De ureninzet om samen met bewoners te werken aan duurzame steden dorpen (SDG 11) en onze educatieve activiteiten (SDG 14) is met de extra aandacht voor Duurzame ontwikkeling (SDG 17) relatief afgenomen ten opzichte van 2021.

In [figuur 3](#) hebben we ons bereik en impact voor alle 7 duurzame ontwikkelingsdoelen samen

in cijfers uitgedrukt. Wanneer we deze cijfers vergelijken met 2020 en 2021 ([bijlage 3](#)), valt op dat het aantal aangesloten groepen fors is gestegen. De extra aandacht voor onze formele en informele lokale netwerkpartners heeft effect gehad. Het aantal georganiseerde activiteiten is iets afgenomen ten opzichte van 2021. Er zijn in 2022 weer meer fysieke activiteiten georganiseerd, en minder online. Hierdoor hebben er in 2022 in totaal minder activiteiten plaatsgevonden, maar er hebben wel meer mensen aan deze activiteiten deelgenomen. Opvallend is ook de toename in het aantal adviezen aan burgers. Dit komt mede door de projecten Groene Loper Zwolle en Groene Loper Kampen.

Deze adviezen zijn in 2022 geregistreerd als adviezen aan burgers, ten koste van adviezen aan lokale en regionale organisaties. Tot slot zijn wij trots op onze activiteiten ter verduurzaming van de overheid. We hebben aan fors meer beleidsontwikkeltrajecten bijgedragen, een verdubbeling, waarbij ons advies nog steeds in ongeveer de helft van de gevallen is overgenomen. Ons bereik, zowel online als offline groeit nog steeds gestaag. Hier zetten wij ook in 2023 op in.

‘Ons bereik, zowel online als offline groeit nog steeds gestaag. Hier zetten wij ook in 2023 op in.’

Fotograaf: Astrid Beuker

Inhouddoelen

7

Duurzame energie

12

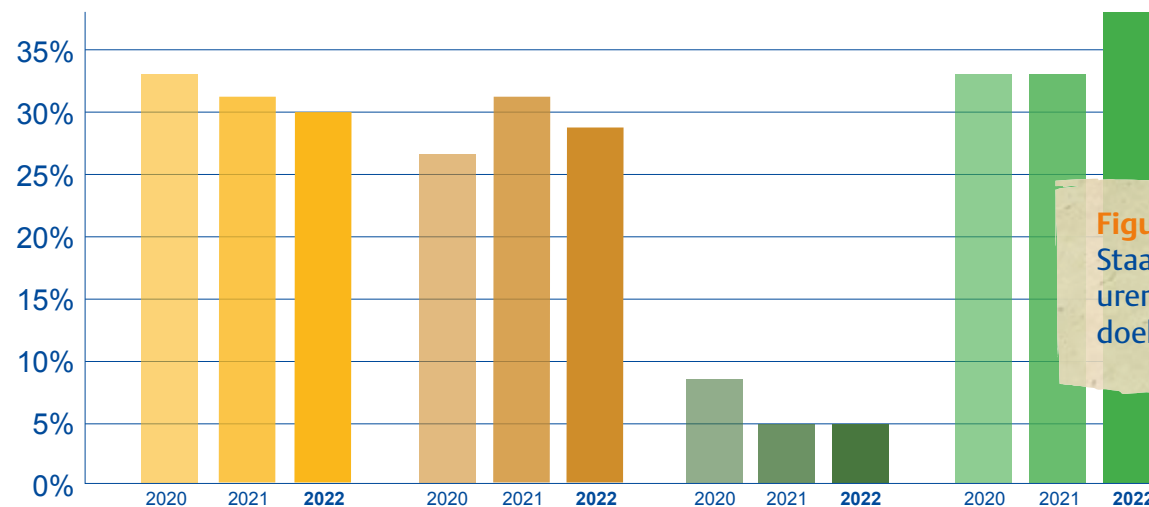
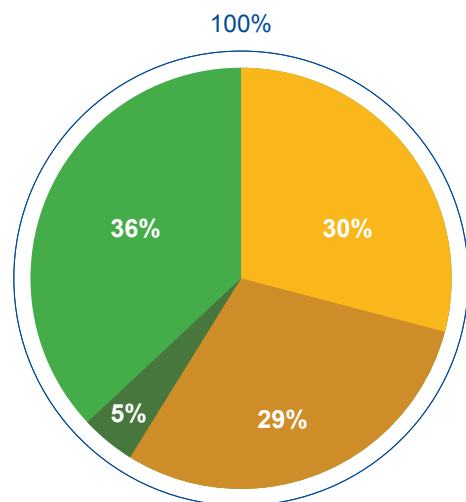
Circulaire economie

13

Klimaat adaptatie

15

Biodiversiteit

Figuur 1:
Staafdiagram van onze ureninzet van de inhoud doelen in 2020 t/m 2022

Procesdoelen

4

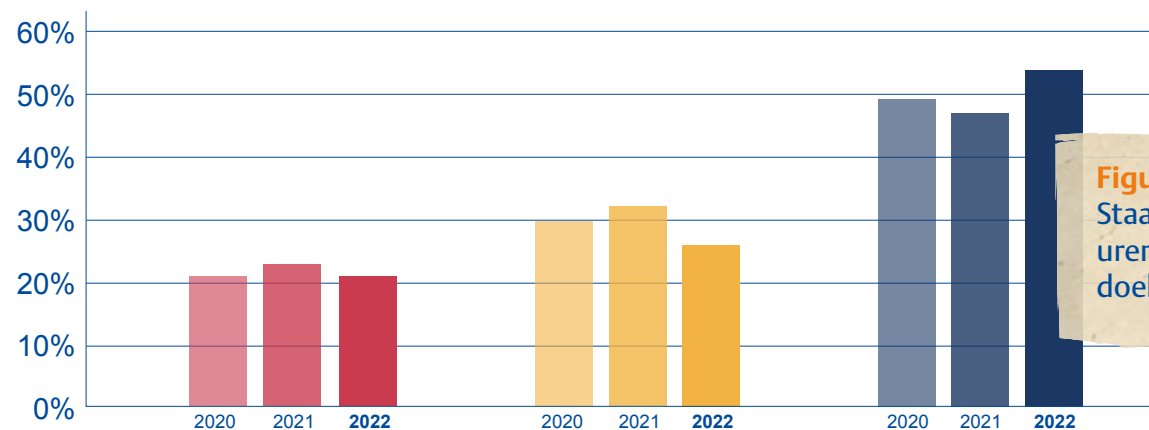
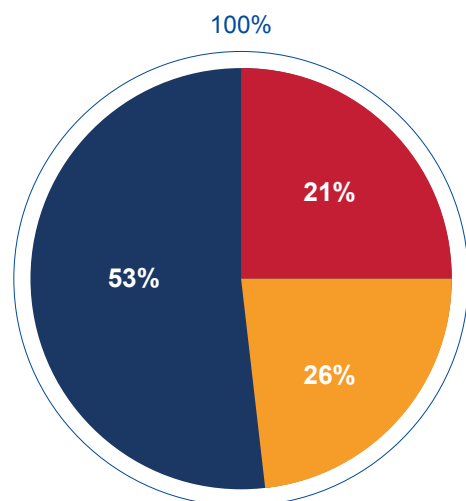
Educatie

11

Duurzame steden en dorpen

17

Duurzame ontwikkeling

Figuur 2:
Staafdiagram van onze ureninzet van de procesdoelen in 2020 t/m 2022

2.2 Bereik en Impact

Een mooi en duurzaam Overijssel maken we samen. Het is dus belangrijk dat we zoveel mogelijk mensen meekrijgen op de weg daar naartoe. Dit doen we door bruggen te slaan tussen overheden en inwoners: we helpen overheden om bewoners te betrekken bij duurzaamheid en vertalen signalen die leven in de samenleving weer terug naar de overheid. We kijken hierbij verder dan alleen naar onze eigen netwerk(partners). We willen dat iedereen onderdeel kan worden van een duurzamer Overijssel.

Impact maken op de thema's waar wij aan werken, dát is waar het bij ons om draait. Maar hoe maak je impact? Het begint vaak met het planten van een enkel zaadje. Door er voldoende tijd en aandacht aan te schenken kan het uitgroeien tot iets krachtigs wat zelfstandig groeit en bloeit en zich vermenigvuldigt. Zo zien we het voor ons; wij als aanjager van duurzame verandering.

De wereld verandert en wij veranderen mee

We werken bij NMO volgens de Theory of Change (ToC). Deze werkvorm helpt ons om de relatie tussen onze doelen en acties concreet te maken.

We denken daarin van groot naar klein. Welke verandering willen we zien? Wat is de stip op horizon? Die stippen zijn onze impactdoelen. Vanuit dit grote doel maken we de activiteiten concreet en schrijven we op wat de beoogde effecten hiervan zijn. Om te zien of dat wat wij doen écht effect heeft, is het belangrijk om de resultaten van deze activiteiten nauwkeurig bij te houden. Het overzicht van deze cijfers is te zien op de volgende pagina. Dat geeft ons inzicht of we op de goede weg zitten. De wereld om ons heen is niet statisch en verandert continu. Af en toe bijsturen is noodzakelijk om verbinding te houden en nieuwe verbindingen te leggen.

2022 is het jaar waarin corona langzaam naar de achtergrond verdween. Dat zien we ook overduidelijk terug in onze activiteiten. Het aantal fysieke bijeenkomsten en evenementen nam weer toe. Zo organiseerden we voor Adviseurs van de Toekomst vier grote evenementen, deden we de vrijwilligerstrainingen weer fysiek en waren de partnerbijeenkomsten van WaardeRing weer 'live'. Maar dat betekent niet dat digitale bijeenkomsten verleden tijd zijn. Ook nu corona meer op de achtergrond is, zien we dat die behoefte blijvend is. Voor veel mensen is en blijft dit een prettige en laagdrempelige manier om aan te haken.

Daar spelen wij op in door het organiseren van webinars en online kennissessies. Een waardevolle toevoeging aan onze gereedschapskist, waarin we nog zoeken naar de juiste balans tussen digitaal en fysiek.

Van crisis naar crisis

2022 was ook het jaar waarin de ene crisis de andere opvolgde. We zien hiervoor onszelf een belangrijke rol in het faciliteren van ontmoeting en verbinding om zo het gesprek hierover met elkaar te blijven voeren. Niet over elkaar praten, maar met elkaar. In september organiseerden we daarom in Deventer een bijpraatsessie voor ons netwerk.

Met zo'n 120 belangstellende hadden we het over klimaatverandering, landbouw, natuur en vanzelfsprekend: stikstof. Hoe bescherm je het algemeen belang, in situaties waarin persoonlijke belangen van individuen zo sterk onder druk komen te staan? Waar ligt onze kracht, als natuur- en klimaatbeweging? Het was een inspirerende, zelfs coole avond, kregen wij te horen. Naar 'zoiets als dit' had men alweer een tijd verlangd. Het publiek op de avond was divers, maar grotendeels 'voor' duurzaamheid. Daar valt voor ons ook nog het nodige te winnen. De burgerbeweging is al invloedrijk, maar kan nog steeds veel breder.

2023 wordt een bijzonder jaar: een nieuwe directeur, de verhuizing naar een nieuw pand en -last but not least- het 50-jarig jubileum. Waar we in jaarverslag terugkijken op wat is geweest, doen we het tegenovergestelde bij ons 50-jarig bestaan.

Onze blik is hierbij vooral gericht op de toekomst. Met een brede publiekscampagne en verschillende activiteiten kijken we vooruit en vieren we met elkaar deze mijlpaal. Op naar de volgende 50!

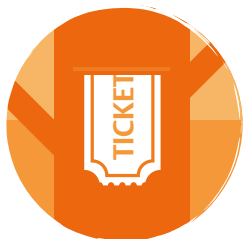
**‘Op naar
de volgende
50 jaar!’**

Fotograaf: Leander Broere

Bereik

82 aangesloten
organisaties

12.587 Bezoekers bij
102 georganiseerde activiteiten

43.273 Personen
online bereikt en ruim 336 keer
in de media

Verduurzamen bedrijven

6 bedrijven
geadviseerd

45 koploperbedrijven
samengewerkt

494 bedrijven
toegang gegeven tot
multistakeholder netwerk

Versterken maat- schappelijk middenveld

1.320 adviezen gegeven
aan lokale & regionale
organisaties en burgers

93 netwerken deelgenomen
waarvan bij 49 als aanjager

285 lokale initiatieven
helpen opstarten

Verduurzamen overheid

218 adviezen uitgebracht
bij beleidsontwikkeltrajecten

219 concrete plannen
voor beleiduitvoering

Figuur 3: Voorgaande jaren

Ga voor een overzicht van de cijfers van
voorgaande jaren naar de bijlage.

[Of klik hier](#)

Natuur en Milieu Overijssel

 34.969 bezoekers
website

Overig

 26.080 bezoekers
Websites

Natuur en Milieu Overijssel

 1.351 volgers
Facebook

 1.900 volgers
Twitter

 1.498 volgers
Linkedin

 1.080 volgers
Instagram

 45 abonnees
Youtube

Overig

 3.932 volgers
Facebook

 211 volgers
Twitter NME

Natuur en Milieu Overijssel

2.290 abonnees
Nieuwsbrief

Overig

2.135 abonnees
Nieuwsbrief

&

425 berichten
in de pers

Figuur 4:

Voorgaande jaren

Ga voor een overzicht van de cijfers van voorgaande jaren naar de bijlage.

[Of klik hier](#)

2.3 Educatie

Goede duurzaamheidseducatie leidt tot bewuste en betrokken inwoners. Daar geloven we in bij Natuur en Milieu Overijssel! Daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen. We hebben daarom een fris, inspirerend en eigentijds aanbod aan educatieve projecten en materialen: niet alleen voor het basisonderwijs, maar voor alle leeftijden. Wij organiseren elk jaar voor zo'n 20.000 kinderen en jongeren verschillende educatieve projecten, materialen en lesprogramma's over natuur, duurzaamheid, energie, voedsel en water.

De plek waar ons educatieve aanbod samenkomt is de website en het platform NME Overijssel. Centraal staan hier de verschillende op gemaakte educatieprojecten en -materialen. Op maat gemaakt voor de thema's duurzaamheid, energie, natuur, voedsel en water.

We werken hierin samen met het onderwijs en de NME-centra. Daarnaast zijn de waterschappen, gemeenten, provincie Overijssel, terreinbeheerders, lokale vrijwilligersgroepen en onze eigen vrijwilligers belangrijke

samenwerkingspartners. Verschillende gemeenten in Overijssel zijn aangesloten bij ons NME-netwerk. Scholen uit deze gemeenten kunnen dankzij een bijdrage van hun gemeente het hele jaar door kosteloos gebruik maken van ons NME-aanbod. Daarnaast maakten in 2022 nog zo'n 400 scholen gebruik van ons educatiemateriaal.

‘Adviseurs van de Toekomst’ bestond in 2022 alweer tien jaar. In tien jaar tijd kropen honderden leerlingen en studenten in de huid van een adviesbureau. Ze werken hierbij aan een echte opdracht van een externe opdrachtgever, verbonden aan één van de vier thema’s: circulaire economie, energietransitie, gezond & duurzaam voedsel. Bij het eindevenement in juni volgden er adviezen over vraagstukken als: hoe voorkomen we zwerfafval langs de Vecht? En: hoe creëren we natuurlijk toerisme in het Vechtdal? Het geeft jongeren de kans om mee te denken en praten over de maatschappij, van nu en morgen.

Waar komt ons voedsel vandaan? En hoe maak je daarin bewuste keuzes? Met ons Jong Lereren Eten programma richten we ons daarop. Centraal hierbij staat: gezond voor jezelf (je eigen lijf) én gezond voor de aarde (de leverancier). We bereiken hiermee jaarlijks 18.000 kinderen, via ons uitgebreide netwerk van basisscholen, middelbare scholen, kinderopvang en MBO’s. We organiseerden in oktober 2022 samen met de provincie de ‘[Smaakmissie Avontuurlijke Eiwitten](#)’. Ruim 100 basisscholen uit Overijssel kregen een gratis lespakket waarin leerlingen meer te weten komen over gezonde en duurzame voeding.

**Smaakmissie
Avontuurlijke Ei-
witten**

2.4 Klimaat

Lange periodes van droogte, hogere temperaturen en extreme regenval: ze zijn het gevolg van het veranderende klimaat. Om onszelf en de natuur om ons heen tegen extreem weer te beschermen, moet onze leefomgeving met het klimaat mee veranderen. Bij Natuur en Milieu Overijssel werken we samen met overheden, inwoners en ondernemers om stad en land voor te bereiden op klimaatveranderingen.

Gelukkig zijn er tal van maatregelen die we kunnen treffen om het stedelijk en landelijk gebied klimaatbestendig te maken. Zo zorgt vergroening bijvoorbeeld voor verkoeling. In de stad stimuleren we daarom inwoners en ondernemers om hun terrein te vergroenen. Om onze leefomgeving voor te bereiden op droogte of extreme wateroverlast is goed watermanagement van belang. In de stad zetten we daarom in op het afkoppelen van regenwater van het riool. In het landelijke gebied pleitten we voor meer ruimte voor de rivieren, beken en waterlopen om zo én het risico op overstroming te verkleinen én meer water vast te houden om droogte tegen te gaan.

We werken nauw samen met de provincie Overijssel, de waterschappen en de gemeenten om inwoners en ondernemers te stimuleren om maatregelen te treffen op eigen terrein. In het Doe- en Leernetwerk Groene Steden en Dorpen ondersteunen we beleidsmedewerkers die zich bezighouden met klimaatadaptatie en biodiversiteit en in de Groene Lopers stimuleren we bewoners hun eigen leefomgeving te vergroenen.

NL Doet St. Jorisstraat

Fotograaf: Tennekes

Boomfeestdag

Ook op het platteland is er de wil om het anders te doen. Steeds meer boeren vragen zich af hoe ze hun bedrijfsvoering kunnen verduurzamen met aandacht voor duurzaam bodembeheer.

Samen met een groep boeren onderzoeken we dat de komende jaren met verschillende projecten. Één van die ideeën is via bijvoorbeeld [koolstofvastlegging in de grond](#). Daarbij werken we met de methode 'Blijvend grasland' van Stichting Nationale Koolstofmarkt. Een win-win situatie waarbij koolstof wordt opgeslagen in de bodem en de boeren de koolstofopbouw in vorm van CO2-certificaten kunnen verkopen op de markt.

In oktober 2022 organiseerden we een eerste startbijeenkomst waar 20 gemotiveerde agrariërs op afkwamen. De komende 3 jaren begeleiden we en onderzoeken we samen met hen hoe en of de methode in de praktijk werkt.

De energietransitie gaat over samenwerken, van ondernemers tot aan overheden, maar juist ook met burgers en omwonenden. In 2022 hielpen we bij de ontwikkeling [van een windpark](#) in de buurt van de grensovergang de Poppe in de Lutte. Onze opdracht: zorg dat 50% van het project in handen komt van bewoners van de Lutte. Hierdoor wordt Lokaal Eigendom gecreëerd en vergroten we de zeggenschap door de bewoners. En ook belangrijk: de bewoners profiteren van de opbrengst.

Natuurwerkdag Noordmandshoek

Fotograaf: Jack Tillmanns

Bron: © Energietuinen Nederland /
de Natuur en Milieufederaties

Fotograaf:
Jack Tillmanns

Impactcijfers Klimaat

Activiteit

- Klimaat-initiatieven helpen opstarten
- Bestaande initiatieven ondersteunen
- Adviezen geven aan lokale initiatieven en Kennisbijeenkomsten organiseren
- Input geven op beleid overheden

Output

- 39 initiatieven helpen opstarten
- 144 lokale initiatieven ondersteund
- 153 adviezen gegeven aan lokale en regionale organisaties
- 43 kennis-bijeenkomsten georganiseerd voor 2.683 deelnemers
- Bij 23 beleidsontwikkeltrajecten input gegeven
- in 23 multistakeholder netwerken actief

Effect

- Initiatieven hebben meer continuïteit
- Kennis bij initiatieven en overheden is toegenomen
- Bij bewoners (en de jeugd) meer kennis over klimaatverandering en de maatregelen (ook handelingsperspectief)
- Overheden ontwikkelen visie en beleid op klimaatadaptatie

Doel

- Initiatieven kunnen duurzame klimaatprojecten realiseren
- Overheden initiëren zelf een duurzaam klimaatbeleid
- Meer daadkrachtige initiatieven van organisaties en bewoners die bijdragen aan klimaatadaptatie.
- Overheden voeren klimaatadaptatiebeleid uit

2.5 Biodiversiteit

We willen het landschap en de natuur in Nederland beschermen en ontwikkelen om de biodiversiteit te herstellen. Hiervoor ondersteunen we initiatieven van burgers en bedrijven die zich inzetten voor meer biodiversiteit in de eigen omgeving. Van boerenbedrijven tot aan bewonersinitiatieven, van stad tot aan platteland. Op elk niveau ervaren we een verlies aan soorten en dat moeten we omkeren: van verlies naar winst.

Want biodiversiteit is niet alleen nodig voor landschap, milieu en natuur, maar ook voor een gezonde, rendabele landbouw op de lange termijn. Tegelijk groeit ook bij het publiek het bewustzijn dat een goede balans noodzakelijk is. Een keten waarin elke schakel even belangrijk is voor de stevigheid. Biodiversiteit is voor ons ook nadrukkelijk onderdeel van de andere thema's en natuurlijk van onze educatieve activiteiten.

Een groene schoolpleinenbeweging om zoveel mogelijk schoolpleinen groen te krijgen, dát is ons ultieme doel bij het project Groene Schoolpleinen. Samen met onze groene partners stimuleren en ondersteunen we scholen, hoveniers, ontwerpers

en gemeenten om samen aan de slag te gaan. Naast een verbetering van de biodiversiteit en de klimaatbestendigheid, draagt een groen schoolplein ook bij aan de cognitieve, motorische en sociale ontwikkeling van kinderen.

Veel scholen willen wel een groen schoolplein, maar weten niet hoe en waar ze moeten beginnen. Als ontzorger nemen wij deze scholen aan de hand. Dat doen we met onze uitgebreide website en met individueel advies op maat. In 2022 hielpen we ruim 30 nieuwe scholen om van wens naar realisatie te gaan. En gaven we tips over o.a. het regelen van financiering, beheer en onderhoud en educatie en gaven we advies over eetbaar groen.

Hoe ontwerp je een groen schoolplein, waar moet je rekening mee houden en hoe regel je het beheer en onderhoud? Deze vragen spelen niet alleen bij scholen, maar ook bij hoveniers en ontwerpers. Speciaal daarvoor organiseerden we kennissessies. Hierdoor geven we ze handvatten om een groen schoolplein te maken die aansluit bij de behoefte van de scholen. In november vorig jaar deden 20 ontwerpers en hoveniers mee aan onze kennissessie in Dalfsen.

Groene schoolpleinen

Fotograaf: Beeldbank Sjon

In heel Overijssel waren we actief met onze Groene Lopers. We hielpen tientallen bewonersinitiatieven bij het vergroenen van buurten, dorpen en steden. Met Groene Loper Losser-Oldenzaal organiseerden we in juni een [inspiratiebijeenkomst](#) over hoe je het vergroenen van je omgeving aanpakt. 25 deelnemers van de bijeenkomst gingen na de bijeenkomst met een tas vol inspiratie naar huis. In Kampen plantten we in januari 2022, samen met maatschappelijke organisaties, [110 bomen](#). In samenwerking met de gemeente organiseerden we hiervoor een ‘bomen-drive-through’ bij het Stadhuis.

In 2022 zijn we van start gegaan we met een Energietuin in Olst-Wijhe. In een Energietuin versterken natuur, biodiversiteit en duurzame energie-opwekking elkaar. In Noordmanshoek ontwikkelen we samen met actieve bewoners, de gemeente Olst-Wijhe en Universiteit Wageningen, een gebied waarin er ruimte is voor beiden. Dat doen we samen met een (deel van) de buurtbewoners. Zij nemen bijvoorbeeld samen het natuurinclusieve onderhoud op zich. Zo dragen we bij aan bewustwording en draagvlak in de omgeving. In 2022 was de opening van de eerste zonneweide. Hierdoor voorzien we in één klap 2200 huishoudens van zonnestroom. Extra

biodiversiteit creëren we door het aanplanten van onder andere bomen, struiken en voedselsoorten die ecologische waarde toevoegen aan het gebied. De komende jaren versterken we de biodiversiteit en ontwikkelen we Noordmanshoek verder tot een heus Energielandgoed.

De biodiversiteit en natuurwaarden gaan al tientallen jaren sterk achteruit. Daarom heeft ieder EU-land in de jaren '90 allerlei natuurgebieden en natuurwaarden aangewezen om extra te beschermen en te versterken: de Natura 2000-gebieden. Één van die Natura-2000 opgaven is die in [de uiterwaarden van de IJssel](#).

Hier liggen 14 gebieden waar natuurherstel- en uitbreiding nodig is. Het rivierenlandschap is een aaneenschakeling van bijzondere gebieden met waardevolle planten en dieren. Het is een groot

gebied waar ook veel mensen samen wonen en werken. Hoe zien zij dit gebied en wat vinden zij belangrijk bij de natuurontwikkeling in de uiterwaarden? In 2019 is het gebiedsproces in [Zalk](#) gestart. Afgelopen jaar deden we ecologische en bodemkundig onderzoeken en brachten bomenexperts een beheeradvies uit voor de instandhouding van het bijzondere hakhout-hardhoutooibos. Samen met de wensen en suggesties van eigenaren en omwonenden resulteerde dat in een definitief ontwerp voor dit gebied.

In 2023 wordt het beheer en onderhoudsplan verder uitgewerkt en doorlopen we de procedures, waarna we een start zullen maken met de uitvoering. In [Fortmond/Duursche Waarden](#) deed een ecologisch adviesbureau onderzoek naar de ecologische potentie van het gebied. De bevindingen uit dit onderzoek zijn gedeeld met de omgeving en ook zijn wensen en suggesties opgehaald. In 2023 gaan we aan de slag met de uitwerking van het voorlopige ontwerp en een definitief ontwerp. In het gebiedsproces nemen we nieuwe stappen waarbij we in gesprek blijven met de grondeigenaren en omwonenden. Ook hebben we nauw contact met een klankbordgroep die ons hierover adviseert.

Natura2000 gebied Ijsseluiterwaarden

Fotograaf:
Marjon Tigchelaar

Impactcijfers Biodiversiteit

Activiteit

- Natuurinitiatieven helpen opstarten
- Lokale organisaties en bewoners(groepen) ondersteunen
- Organiseren van kennisbijeenkomsten en netwerken
- Input geven op beleid overheden

Output

- 190 initiatieven helpen opstarten
- 638 organisaties en bewoners ondersteund
- 152 kennisbijeenkomsten georganiseerd voor 5.386 deelnemers
- 109 adviezen gegeven aan bewoners
- 686 adviezen gegeven aan lokale/regionale groepen
- In 59 multistakeholder netwerken geparticipeerd
- Bij 116 beleidsontwikkeltrajecten advies gegeven

Effect

- Bij bewoners meer kennis over en draagvlak voor natuur en landschap
- Meer kennis en handelingsperspectief bij initiatieven, bedrijven en organisaties
- Overheden ontwikkelen beleid dat biodiversiteit beschermt en bevordert

Doel

- Meer daadkrachtige initiatieven van bedrijven, organisaties en bewoners
- De biodiversiteit bevorderen
- Overheden initiëren een duurzaam natuurbeleid

2.6 Circulaire economie

Bij Natuur en Milieu Overijssel zetten we in op een circulaire economie. Een economie waar gebruikte spullen niet worden afgedankt, maar hergebruikt en van gebruikte materialen weer nieuwe producten worden gemaakt. Hoe? Door regionale partijen met elkaar te verbinden, lokale initiatieven te ondersteunen en in het zonnetje te zetten en bewustwording te creëren bij consumenten en producenten.

De urgentie voor verandering is duidelijk: we jagen grondstoffen er in een hoger tempo doorheen dan de aarde kan bijbenen. Om over de CO2-uitstoot door productie en de groeiende afvalstromen nog maar te zwijgen! De transitie van een lineaire naar een circulaire economie is een ware cultuuromslag en zal daarom omarmt moeten worden door bedrijven én consumenten. Wij zien daarbij zowel het belang van de consument als ketenpartner voor bedrijven, als van een samenleving die zelf in beweging komt en zoekt naar de mogelijkheden om het lokaal of regionaal anders te organiseren.

Wij richten ons op een circulaire beweging van onderop. Kennis, bewustwording en initiatief onder consumenten en lokale bedrijven ligt hierbij

aan de basis. Dit pakken we op door samenwerking en uitwisseling tussen lokale en regionale partijen op gang te brengen, het opzetten van educatie- en bewustwordingsprojecten en onze kennis actief in te zetten als partner in projecten.

Misschien zijn we de periode rondom de feestdagen wel het minste met duurzaamheid en circulariteit bezig. Dat is ergens begrijpelijk; het einde van jaar nadert en de gezelligheid staat centraal. Je wordt gemakkelijk verleid om een niet-duurzame impulsaankoop te doen. Als partner in WaardeRing hebben we in samenwerking met Stichting Kringloop Zwolle, tien Zwolse scholen en de gemeente Zwolle een circulair alternatief aangeboden.

In oktober openen we een [Kerst Pop-Up](#). Een tijdelijke winkel in de Diezerstraat in Zwolle waar het winkelend publiek tweedehands kerstspullen kon aanschaffen en tegelijkertijd kennismaakte met het belang van een circulaire én inclusieve economie. Leerlingen en studenten van de Zwolse scholen hebben de winkel gerund, van etalagestukken maken tot kassa draaien.

**Kerst Pop-Up
store**

De Kerst Pop-Up winkel heeft praktijkonderwijs tot en met hbo verenigd en kringloopproducten een plek gegeven in de reguliere winkelstraat.

In 2022 plukten we de vruchten van de [training 'kunststofherkenning'](#), die we samen met het Polymer Science Park en Stichting Noggus&Noggus ontwikkelden met financiering van de provincie Overijssel. De medewerkers van de Stichting Kringloop Zwolle en Stichting Noggus&Noggus gingen met deze training aan de slag om direct bij de inname van goederen, plastic op soort te sorteren. Lang niet alle plastic producten die ze binnenkrijgen zijn verkoopbaar, vaak omdat ze vies of kapot zijn of omdat er heel veel van hetzelfde is. Door het plastic al bij de kringloopwinkel op soort te scheiden, kan het beter worden gerecycled. Het resultaat tot zover? De medewerkers sorteerden al ruim 28 ton aan plastic! Inmiddels meldten zich meerdere kringloopbedrijven uit Overijssel om ook kennis te maken met deze manier van sorteren van waardevolle grondstoffen.

Eind 2022 ontvingen we vanuit de 'Regionale transitieagenda kunststoffen' daarom een aanvullende financiering dit verder op te schalen en te onderzoeken hoe deze manier van sorteren bij de bron kan bijdragen aan het versnellen van de transitie naar een circulaire kunststofketen.

Kerst Pop-Up
store

Impactcijfers Circulaire economie

Activiteit

- Bijeenbrengen regionale stakeholders in netwerk
- Circulaire ondernemers en/of initiatieven helpen bij behalen resultaten en eigen doelstellingen
- Input leveren bij beleidsvorming overheden

Output

- 20 nieuwe initiatieven helpen opstarten
- Aan 6 netwerken over circulaire economie deelgenomen
- 13 Kennisbijeenkomst georganiseerd voor 387 deelnemers
- 39 adviezen gegeven (AvdT)
- Met 33 koploperbedrijven op circulaire economie samengewerkt
- Bij 50 beleidsontwikkeltrajecten over circulaire economie input gegeven

Effect

- Ketenpartners zijn samen aan de slag in korte ketens
- Meer ondernemers en/of initiatieven kunnen business cq project realiseren
- Overheden en bedrijven krijgen meer kennis over een circulaire economie en passen deze toe

Doel

- Grondstoffen gaan zo min mogelijk verloren
- Bewustzijn vergroten

3. Bestuursverslag 2022

Algemeen

Statutaire naam:

Stichting Natuur en Milieu Overijssel

Vestigingsplaats:

Zwolle

Rechtsvorm:

Stichting

Doelstelling

De stichting heeft ten doel de bevordering van behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel. De stichting heeft geen winstoogmerk.

Missie

Samen met overheden, bedrijven en inwoners werkt Natuur en Milieu Overijssel aan een mooi en duurzaam Overijssel. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat inwoners van Overijssel nu en later kunnen genieten van een gezonde en groene leefomgeving.

Visie

1. Samen kunnen we meer

Wij zijn ervan overtuigd dat we alleen onze doelen kunnen bereiken samen met anderen. Wij willen de partij zijn in het netwerk waarmee je samenwerkt, die partijen bij elkaar brengt, ook partijen die niet gewoon zijn om met elkaar samen te werken. Uit onze impactmetingen van de afgelopen jaren blijkt dat deze functie sterk gewaardeerd wordt. Wij zetten zowel in op professionalisering van de burgerbeweging (door training, coaching en ondersteuning van vrijwilligers), als op begeleiding van ondernemers en overheden om hen te helpen bijdragen aan het succes van de burgerbeweging.

2. Tussen staat en straat

Op al onze thema's zijn er grote veranderingen te verwachten. Dit brengt onzekerheid bij veel inwoners met zich mee. NMO kan een belangrijke rol spelen bij de brug slaan tussen overheid en bewoners door in onze boodschappen feitelijk te zijn. We zien het als belangrijke opgave om mensen mee te krijgen in te stappen naar een mooi en duurzaam Overijssel. We proberen bruggen te slaan tussen overheden en bewoners.

Van Zaadje
tot Boom

We zijn wars van polarisatie en zoeken juist de samenwerking. Omgekeerd vertalen we ook de signalen die leven in de samenleving terug naar de overheid. Wij kijken hierbij verder dan alleen naar onze natuurlijke achterban, en dus ook naar relevante signalen uit andere delen van de samenleving. We willen namelijk dat iedereen de overgang naar een duurzamer Overijssel mee kan maken. Onze rol tussen “staat” en “straat” komt ook terug in onze activiteiten voor kinderen en jongeren. We willen hen bewust maken van het belang van duurzaamheid en natuur door vernieuwende educatieve activiteiten.

3. Aan de slag

Uiteindelijk gaat het erom dat bewoners, bedrijven en overheden aan de slag gaan met duurzaamheid. We willen hen een handelingsperspectief bieden om zelf een duurzame toekomst vorm te geven.

We doen dit door de uitvoeringskracht van duurzame initiatieven te versterken. We werken hierbij vanuit een onafhankelijk, ondogmatisch en vernieuwend perspectief. We willen ontwikkelingen niet van bewoners, bedrijven of overheden overnemen, maar vooral hen de gelegenheid geven om zich in te zetten voor een duurzaam Overijssel.

We kijken hierbij ook naar goede en vernieuwende voorbeelden op andere plekken en vertalen die door naar Overijssel.

Natuur en Milieu Overijssel werkt aan drie centrale kernthema's, te weten [Klimaat](#), [Biodiversiteit](#) en [Circulaire economie](#). De kernkwaliteit van onze organisatie is het aanjagen, faciliteren en verbinden van mensen en organisaties op die thema's.

[Klimaat](#)

We zijn in Overijssel dé partner voor bewonersgroepen die zelf aan de slag gaan met de energietransitie. Deze positie willen we behouden en doorontwikkelen. Ook willen wij ons nadrukkelijk inzetten als behartiger van de belangen van deze groepen. We willen dat zij zich onderdeel voelen van de beweging waar wij voor staan en omgekeerd. Binnen de energietransitie zetten we ons in voor integraliteit en een eerlijke verdeling van de lusten en lasten. Dit betekent:

[Integraliteit](#)

oplossingen moeten zoveel mogelijk bijdragen aan andere opgaven en in samenhang worden gebracht. Zo moet bijvoorbeeld bij het aardgasvrij maken van een wijk ook gekeken worden naar de kansen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Eerlijke verdeling lusten en lasten: iedereen moet kunnen meedoen en delen in de lusten van de energietransitie. Dit is met de energiecrisis ten gevolge van de oorlog in Oekraïne zeer actueel geworden.

[Biodiversiteit](#)

Bij Biodiversiteit gaat het ons ook om het beleefbaar maken en houden van groen. Voor ons is het essentieel dat elke Overijsselaar groen kan ervaren. Dit draagt bij aan de gezondheid, sociaal- emotionele ontwikkeling en het welzijn van volwassenen en kinderen. Bovendien draagt dit bij aan het draagvlak voor natuur. In 2022 hebben we ons intensief bezig gehouden met de N2000 opgave in de IJsseluitwaarden, het provinciaal programma landelijk gebied, maar ook rond groene schoolpleinen zijn we volop aan de slag geweest.

[Circulaire economie](#)

Het sluiten van kringlopen is fundamenteel willen we op termijn een leefbare wereld houden. Dit betekent dat we werken aan een afvalvrije samenleving; een samenleving waarin het behoud van de waarde van grondstoffen en materialen centraal staat.

Nederland heeft de ambitie om in 2050 100% circulair te zijn. NMO wil hier graag aan bijdragen door te focussen op de schakel tussen consument en producent en te kijken hoe we bestaande lokale initiatieven kunnen verbinden en vergroten. Een belangrijke uitdaging is om circulaire producten voor een grote groep mensen beschikbaar te maken. In 2022 heeft Waarde-Ring een verdere doorontwikkeling gemaakt met als hoogtepunt een Pop-up store met kerstartikelen met een geschiedenis in het centrum van Zwolle.

3.1 Risico's en onzekerheden

NMO is dé organisatie die gaat voor duurzaamheid in Overijssel. Hierbij staat niet scherpshijperij op de inhoud centraal, maar gaat het om de richting en we stimuleren anderen in beweging te komen. Dit maakt dat NMO onafhankelijk wil zijn ten aanzien van beleid van overheden, en daardoor tegelijkertijd dat NMO kwetsbaar is op het gebied van financiering. Een belangrijk punt is de gunfactor voor NMO bij bijvoorbeeld het toekennen van subsidies of ander maatschappelijk geld. De stichting heeft niet een positie op basis waarvan zij structureel kan rekenen op financiering.

NMO heeft echter laten zien in de afgelopen jaren dat zij ondanks deze onzekerheid goed in staat is haar missie goed uit te dragen en haar positie in het maatschappelijk middenveld te behouden. Door dit gegeven ligt er bij de medewerkers een druk om steeds voldoende alert te zijn op kansen en mogelijkheden om (project)subsidies te benutten en draagvlak te laten zijn voor het uitvoeren van de doelstelling. Belangrijk hierbij is dat de stichting voldoende duidelijk kan maken wat haar impact is en daarmee het belang van haar bestaan onderbouwen.

Om bovengenoemde risico's te verminderen doet de stichting er alles aan om in haar uitingen blijk te geven van de meerwaarde die de stichting heeft door haar impact zichtbaar te maken. Tegelijkertijd probeert zij met een gezond financieel beleid en regelmatige verslaglegging en verantwoording, risico's tijdig in beeld te krijgen en waar nodig extra inspanningen te leveren om deze te doen afnemen.

Om haar impact te meten doet de stichting jaarlijks een impactmeting onder belangrijke stakeholders. Ook in het zoeken naar draagvlak doet de stichting haar best om haar netwerkpartners en belangrijke doelgroepen te bevragen over de richting waarin zij zich beweegt. Belangrijke motivator is om het samen te doen met bewoners van de provincie. Door en voor bewoners.

Het risicomanagement is vast onderdeel van de overleggen tussen bestuur en Raad van Toezicht, waarin risico's worden besproken en de maatregelen die de stichting neemt om deze risico's te verminderen.

Doelrealisatie

De stichting heeft als uitgangspunt de doelstelling te bereiken door op verschillende manieren aan duurzaamheid te werken. Door bewustwording bij diverse doelgroepen, ondersteuning van (lokale)

initiatieven en zelf initiëren van projecten die bijdragen aan een duurzame samenleving (mooi en duurzaam Overijssel). Zij gaat daarbij uit van de kracht van de samenleving. Het moet van mensen zijn. Onze grondhouding is dat we willen samenwerken. Naast klimaat als hoofdthema is er ook een verschuiving in aandacht voor leefstijl.

Daarbij wil de stichting ook juist door middel van educatie van onder op de bewustwording activeren. Was de stichting van oudsher vooral een groene club die zich op natuur en milieu richt, zien we nu daarnaast ook een verschuiving ontstaan naar de sociale duurzaamheid. Door het fysieke en sociale te verbinden proberen we om zoveel mogelijk mensen mee te krijgen in de beweging naar een duurzaam Overijssel. Om te monitoren of we deze doelstellingen ook beter gaan realiseren is het van groot belang op projectniveau te meten wat de impact is van wat we doen.

3.2 Het financieel beleid en de financiële resultaten

Voor het programma [Jong Leren Eten](#) hebben we in aansluiting op een vierjarige subsidie een verlenging van opnieuw drie jaar gekregen van € 450.000 voor 2022 tot en met 2024. Dit programma wordt betaald uit de ministeries van EZ en VWS.

Voor het programma [Nieuwe Energie Overijssel](#) hebben we in 2022 een subsidie ontvangen van € 300.000. Voor 2023 hebben we voor dit programma nog een subsidie aangevraagd voor € 230.000. Dit programma eindigt in 2023 en wij zijn op zoek naar nieuwe wegen vanaf 2024.

Verder zijn er langlopende afspraken met zusterorganisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel. Daarnaast verzorgt NMO het NME-netwerk in de provincie Overijssel, waarvoor zij van aangesloten gemeenten middelen ontvangt. Het betreft hier een bedrag van ongeveer € 55.000 per jaar.

Samen met Landschap Overijssel ontvangt NMO subsidie voor de ondersteuning van het

vrijwilligerswerk in de provincie Overijssel. Aansluitend is ook voor de periode van 2022 - 2024 een derde keer een driejarige subsidie toegekend. Verder is er vanuit de provincie en andere overheden en bedrijven projectfinanciering verleend, deels door middel van projectsubsidies, deels door opdrachten te verstrekken.

De kosten zijn zoveel als mogelijk toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De directe projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie.

Dit betreft o.a. kosten van directie en ondersteuning, die niet rechtstreeks toegerekend kunnen worden aan de doelstellingen. De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (excl. directe projectkosten). De kosten van beheer en administratie zijn in 2022 14,3% van de totale kosten, in 2021 was dat 14,7%.

Resultaten

Ook in 2022 zijn we erin geslaagd om onze doelstellingen uit te dragen en om te zetten in projecten.

Ten opzichte van de begroting 2022 zijn we iets hoger uitgekomen, zowel in de kosten als in de baten. De totale kosten zijn € 134.000 hoger dan begroot. Dit is volledig toe te schrijven aan meer directe projectkosten. Voor zowel personeelskosten als algemene kosten blijven we binnen de begroting. Voor wat betreft de huisvestingskosten zien we een stijging. Deze is één op één toe te schrijven aan energie en inflatie. De baten liggen € 167.000 boven de begroting. Daarmee ontstaat een positief resultaat van € 33.000.

Het resultaat wordt grotendeels toegevoegd aan de bestemmingsreserve NMO 50 Jaar, een klein deel aan de continuïteitsreserve, die nu op het beleidsmatig gewenst niveau is. Dit is conform het reserveringsbeleid dat verderop is toegelicht.

Beleid omvang en functie van reserves & fondsen

Stichting Natuur en Milieu Overijssel heeft geen winstoogmerk en heeft als enig doel een relevante reserve op te bouwen voor de continuïteit van de organisatie en het sociaal afronden van de personele zaken en voldoen aan projectmatige aangegane verplichtingen bij een eventuele beëindiging van haar bestaan. Voor de opbouw van die reserve is gekeken naar eventueel voorwaarden van financiers en voorwaarden vanuit het CBF.

In het uitvoeringsbesluit subsidie van de Provincie Overijssel zijn geen aanvullende bepalingen opgenomen, en daarom wordt verwezen naar art. 4.72 in de Algemene wet Bestuursrecht.

Het CBF geeft in haar Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen in art. 202-203 en 303-310 uitleg over de richtlijnen die zij hanteert bij de vorming van reserves/fondsen/voorzieningen. Daarin staan de algemene voorwaarden hoe het één en ander in de jaarrekening moet worden verantwoord. In deze richtlijn wordt geen melding gedaan van de hoogte van de te vormen reserve. Voor de richtlijn met betrekking tot de hoogte van de reservering wordt verwezen naar de VFI-richtlijn 'Reserves Goede Doelen'.

In z'n algemeenheid wordt gesteld dat er geen reserves worden gevormd zonder vooraf bepaalde bestemming en dat reservering van middelen wenselijk is voor de continuïteit van steun aan de doelstelling. Daarbij wordt wel een maximum aangegeven van 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie voor de op te bouwen continuïteitsreserve.

Het aanhouden of opbouwen van reserves is dan ook slechts in de volgende gevallen toegestaan:

- Bestemmingsreserve;
- Continuïteitsreserve;
- Ter financiering van activa in het kader van bedrijfsvoering;
- Als reserve bedoeld als bron van inkomsten.

Voor het opbouwen van reserves bij de Stichting Natuur en Milieu Overijssel zijn 1 t/m 3 van belang. Wanneer door derden aan een deel van de middelen een specifieke bestemming is gegeven dient dit deel aangemerkt te worden als een bestemmingsfonds.

De continuïteitsreserve is bedoeld voor dekking van risico's die voortvloeien uit de aard van de organisatie. Voor de Stichting Natuur en Milieu Overijssel is deze reserve bedoeld om de continuïteit van de organisatie zeker te stellen, waarbij verschillende uitgangspunten kunnen worden genoemd.

Eenzijds moet zij ervoor zorgen fluctuaties in de projectsubsidies op te vangen en ervoor zorgen financiële risico's op te vangen die verband houden met aangegane projectverplichtingen en anderzijds voldoende liquiditeiten om de organisatie door een (klein) dal te loodsen.

De Raad van Toezicht van de Stichting Natuur en Milieu Overijssel streeft naar een continuïteitsreserve in 2024 van € 685.000 om:

- De continuïteit van de organisatie zeker te stellen
- Fluctuaties in projectsubsidies op te kunnen vangen
- Het doen van voor de bedrijfsvoering noodzakelijke investeringen
- Ervoor te zorgen dat de organisatie voldoende liquide is.

Zoals hierboven vermeld is dit doel in 2022 reeds behaald.

Beleggingsbeleid

Natuur en Milieu Overijssel houdt al haar middelen liquide aan in rekening-courant of op spaarrekeningen. Natuur en Milieu Overijssel belegt geen middelen in effecten, onroerend goed of andere wijze. De rente op de liquiditeiten was in 2022 wederom negatief. Ongeveer vanaf augustus 2022 kwam de negatieve spaarrente op nul.

Verhouding en opbrengsten van fondsenwerving

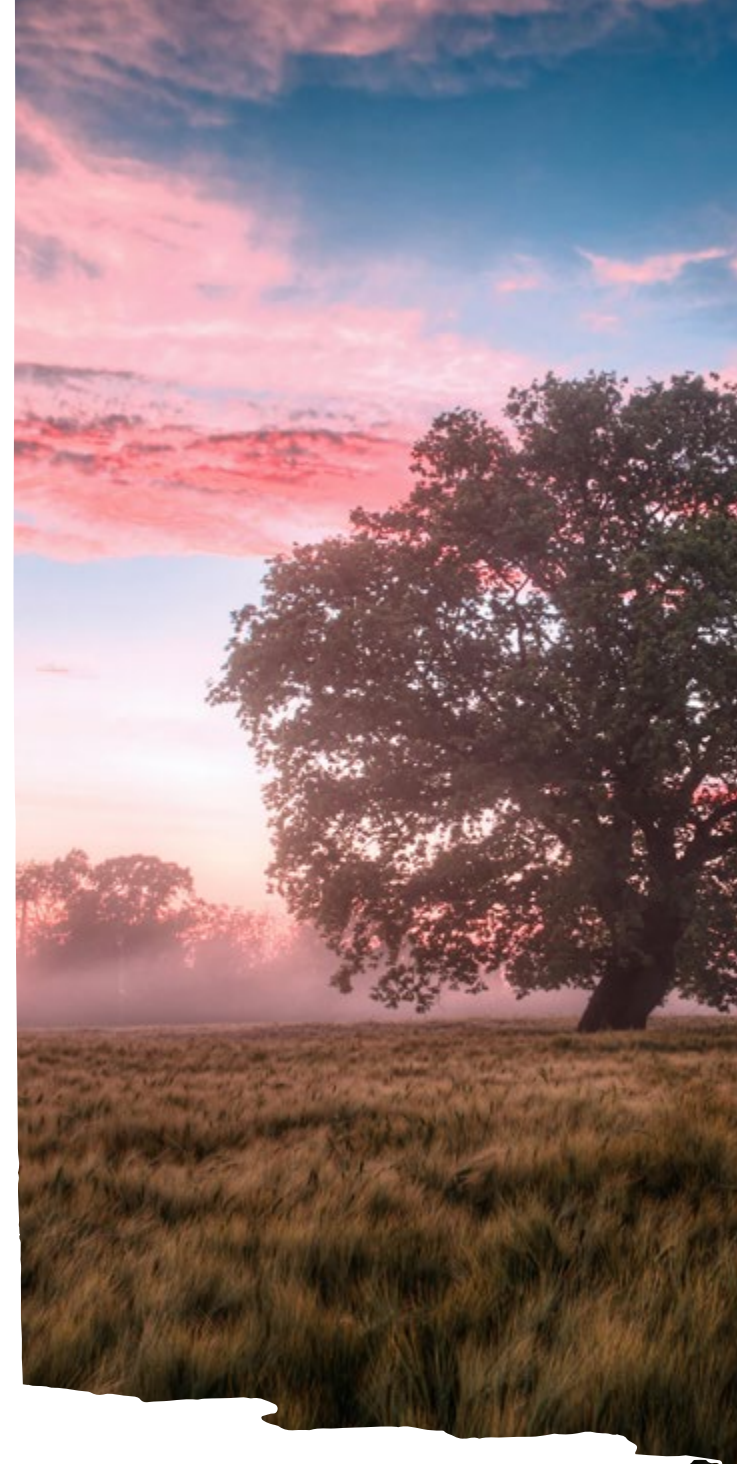
Natuur en Milieu Overijssel ontvangt uit fondsenwerving alleen indirect middelen afkomstig van de Nationale Postcode Loterij via Stichting De Natuur- en Milieufederaties. Deze stichting ontvangt

geldten die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. Deze opbrengsten zijn onder “Baten van verbonden organisaties zonder winststreven” verantwoord in de jaarrekening. Natuur en Milieu Overijssel heeft om deze middelen te verkrijgen geen andere extra kosten gemaakt dan de kosten die samenhangen met de verantwoordingseisen van het CBF; deze zijn niet als zodanig zichtbaar in de jaarrekening omdat ze relatief laag zijn.

Overige relevante financiële gegevens

Het gemiddelde brutoloon en de werkgeverslasten zijn ten opzichte van 2021 iets afgenomen. Dit is te verklaren doordat een aantal senioren is vertrokken en er junioren zijn teruggekomen. De overige personeelslasten zijn per FTE met € 2.200 wel gestegen. Dit komt onder andere door meer reiskosten en door het inzetten van medewerkers uit onze flexibel schil. Het werkkapitaal is gestegen van € 708.000 in 2021 naar € 748.000 in 2022. De Current-ratio is in 2022 gedaald van 2,0% naar 1,9%.

De vermogensratio bedroeg in 2021 35,6% en daalt in 2022 iets naar 35,2%. De solvabiliteit bedroeg in 2021 op basis van de balans 49,5% en daalt in 2022 naar 48,2%. Deze verandering komen grotendeels voort uit de gestegen omzet.

3.3 Raad van Toezicht en Directie

De stichting kent de volgende bestuurlijke organen:

Raad van Toezicht en Directie

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het naleven van de wet, de statuten en op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de stichting. De Raad staat het bestuur met raad terzijde en kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen aan het bestuur. Bij de vervulling van haar taak richt de Raad van Toezicht zich naar het belang van de stichting.

In 2018 heeft de stichting de statuten aangepast met daarin een wijziging voor het aantal leden van minimaal drie, zonder maximum, gewenst is vijf. In het bijbehorende reglement is de zittingsduur gewijzigd van maximaal driemaal een termijn van drie jaar naar maximaal twee termijnen van vier jaar. De nieuwe statuten zijn op drie juli 2018 bij Het Notarieel getekend en geregistreerd.

In het verslagjaar bestond de Raad van Toezicht uit zes personen. In het verslagjaar is één van de zittende leden afgetreden na een termijn van zes jaar.

De Raad van Toezicht bestond in 2022 uit de volgende leden:

A. (Tom) Veldkamp

Voorzitter, in functie sinds 01-02-2021

D. (Dirk) Getkate

Voorzitter auditcommissie, in functie sinds 26-10-2016, afgetreden zomer 2022.

J.F. (Hans) de Jong

In functie sinds 01-10-2018

M.P. (Martijn) Dadema

In functie sinds 01-11-2018

J.G. (Anneke) Beukers-Maatje

In functie sinds 16-09-2019

V. E. (Victor) van Dijk

In functie sinds 16-09-2019

Het bestuur bestaat statutair uit ten minste één persoon en wordt benoemd door de Raad van Toezicht. Het huidige bestuur bestaat uit één persoon, die tevens is belast met de dagelijkse leiding van de stichting. Het bestuur bestuurt de stichting onder toezicht van de Raad van Toezicht

en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van haar programma's en activiteiten. Het bestuur heeft alle bevoegdheden behalve die welke in de statuten zijn opgedragen aan de Raad van Toezicht.

Bestuurder:

M.H. (Matthijs) Nijboer

Directeur

De bestuurder heeft de volgende nevenfuncties:

- Penningmeester Stichting Climate Campus
- Voorzitter Stichting Enterprise Innovatiefonds
- Lid Lokale Advies Raad Etty Hillesum Lyceum
- Bestuurslid (a.i) buurtvereniging Havenkwartier Deventer
- Bestuurslid platform CO2 neutraal

Naast Raad van Toezicht en Bestuur wordt aan de doelstelling van de stichting uitvoering gegeven door de medewerkers. In 2022 heeft zich een aantal wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van het medewerkersbestand. Per saldo is het aantal fte gelijk gebleven.

De verdeling man/vrouw was voor alle medewerkers eind 2022 38 % man: 62 % vrouw.

Het verzuim is in 2022 toegenomen en is per ultimo 3,7%, dat was eind 2021 2,6%. Er is sprake van één langdurig zieke medewerker.

Wat betreft de scholing van medewerkers zijn hun wensen en de wensen van de organisatie vastgelegd in hun functioneringsmanagement. Medewerkers hebben afgelopen jaar diverse opleidingen gevolgd. De in 2008 opgeheven ondernemingsraad is in 2009 vervangen door de personeelsvergadering, convenant dateert van augustus 2009. In 2022 is er tweemaal een personeelsvergadering geweest. Eenmaal op 28 februari en eenmaal op 3 november. Daarin is onder andere gesproken over arbeidsvoorwaarden en is over de nieuwe reis- en thuiswerkregeling gestemd.

Bezoldigingsbeleid

Voor de bezoldiging van bestuur en medewerkers is de CAO Sociaal werk leidend. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding per jaar die is afgeleid van de te vervullen taken binnen de raad. De beloningen binnen de stichting voldoen aan de regeling beloning directeurs van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht van het CBF.

3.4 Informatie over communicatie met belanghebbenden

Natuur en Milieu Overijssel ondersteunt mensen, die zich actief inzetten voor hun eigen leefomgeving. Zij vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator van lokale activiteiten in Overijssel. Zij beschikt daarvoor over een breed netwerk van contacten.

Gerelateerd aan onze doelstelling zijn belanghebbenden:

- Lokale initiatieven en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Overijssel
- beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Overijssel
- samenwerkingspartners, waaronder de terrein beherende organisaties (Landschap Overijssel, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer), woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen, waterschappen, bedrijven etc.

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van de activiteiten van Natuur en Milieu Overijssel te vergroten.

Concrete voorbeelden van de uitvoering van de communicatiestrategie zijn onze website waarmee op een heldere manier inzicht wordt gegeven in visie, taken en rollen van Natuur en Milieu Overijssel, haar activiteiten en die van haar collega-organisaties, de digitale nieuwsbrief, waarmee geïnteresseerden actief worden geïnformeerd over actuele ontwikkelingen en activiteiten, Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter, waarbij we onderdeel zijn van diverse communities.

Fotograaf: Astrid Beuker

3.5 Maatschappelijke impact vergroten en zichtbaar maken

De stichting wil dit bereiken door zichzelf een aantal opgaven en doelen te stellen. En door middel van een kader maatschappelijke impact inzichtelijk maken. Bij alle activiteiten en programma's benoemen we ook de maatschappelijke impact die we willen realiseren. Vanaf 2017 zorgen we dat we onze maatschappelijke impact zodanig rapporteren dat het onderdeel wordt van de P&C-cyclus inclusief het jaarverslag. De positie van NMO wordt in belangrijke mate bepaald door de mate waarin zij vertegenwoordigd en verbindend is naar haar formele en informele achterban, vanaf 2022 noemen we dit netwerkpartners.

Op deze wijze wordt de wederkerigheid in de relatie helderder. De opgave aan NMO is enerzijds de bestaande, vooral groene groepen nog meer te binden, anderzijds is vernieuwing (vooral duurzaamheid en energie) van deze achterban vereist. Deze vernieuwing is afgelopen jaar ingezet en heeft geleid tot nieuwe partners. Daarnaast zijn er in de activiteiten die zich op een bredere groep richten zoals individuen en organisaties die zich onderdeel voelen van dezelfde beweging.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Natuur en Milieu Overijssel heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. We werken samen aan een duurzame en mooie provincie Overijssel. Daarnaast willen we daar in de eigen bedrijfsvoering ook aan bijdragen. Dit doen we bijvoorbeeld door het autogebruik te minimaliseren en middels een NS regeling medewerkers te stimuleren zoveel mogelijk met het openbaar vervoer te reizen. Ook in 2022 hebben we nog voor een groot deel thuisgewerkt.

We hebben dit jaar ook gebruikt ons te bezinnen hoe verder na corona. Uitgangspunt is dat we niet meer allemaal vaste werkplekken hebben, maar flex-plekken. Thuiswerken is en blijft een vaste component. Tegelijkertijd willen we wel feeling met elkaar houden en zorgen voor synergie. We hebben in 2022 dan ook regelmatig middagen georganiseerd waarbij alle medewerkers fysiek aanwezig zijn en thema's als organisatie en beleid, integriteit, toekomst en dergelijke besproken.

Doordat in kleine groepjes en soms in spelvorm te doen levert goede input om op voort te bouwen. In 2022 is ook het besluit genomen om te gaan "samenwonen" met Het Oversticht in 2023. Beide stichtingen hebben behoefte aan meer flex werken en meer mogelijkheden voor bijeenkomsten in groter verband. In januari 2023 betrekken we een tijdelijke huisvesting en halverwege 2023 hopen we samen in het duurzaam verbouwde pand van Het Oversticht te trekken, en verdere uitwerking te geven aan een bredere samenwerking.

3.6 Gedragscodes: Acht principes van Good Governance Code Cultuur

NMO voldoet aan de 8 principes van Good Governance Code Cultuur. De nieuwe statuten van 2018 zijn opgesteld en getoetst aan de principes van good governance. Verder is er een gedragsprotocol van de landelijke Natuur en Milieufederaties waaraan ook NMO zich heeft gecommitteerd. NMO heeft daarnaast ook het CBF keurmerk, als begunstigde van de Nationale Postcode Loterij. De eisen die het CBF stelt zijn ook gebaseerd op de 8 principes van Good Governance.

Alle medewerkers van NMO ondertekenen bij het aangaan van een arbeidsovereenkomst de drie gedragscodes zoals die zijn opgesteld. Het betreft respectievelijk de gedragscode Integriteit, gedragscode Databeveiliging en gedragscode professionaliteit.

Met betrekking tot de gedragscode Integriteit melden we dat dit jaarlijks onderwerp van gesprek is in een van onze personeelsbijeenkomsten. Ook in 2022 hebben we hier aandacht aanbesteed met de nadruk op het creëren van een veilige omgeving waarin we elkaar kunnen aanspreken op gedrag.

Via de landelijke Koepel hebben wij afspraken met een externe vertrouwenspersoon ongewenst gedrag. De gegevens van deze persoon zijn opgenomen in onze gedragscode Integriteit. In het jaarverslag over 2022 van deze vertrouwenspersoon wordt aangegeven dat in 2022 geen meldingen zijn binnengekomen bij de externe vertrouwenspersoon van ongewenst gedrag. Ook intern hebben we geen meldingen ontvangen.

3.7 Vooruitblik 2023 en verder

NMO heeft in 2018 de statuten en reglementen herzien om weer helemaal up to date te zijn, passend in de tijd. NMO is ook dit laatste jaar nog partner in het programma Nieuwe Energie Overijssel van de provincie en wil haar positie daar graag behouden. We zijn in gesprek hoe we hier ook na 2022 invulling aan kunnen geven. Het nieuwe programma circulaire economie is sterk in ontwikkeling en NMO weet daar positie te krijgen. Zoals eerder al genoemd zal NMO haar focus de komende jaren wat meer verleggen naar de sociale duurzaamheid. Dit willen we doen door het fysieke en sociale te verbinden om zoveel mogelijk mensen mee te krijgen in de beweging naar een duurzaam Overijssel.

In 2023 verhuizen we naar “Het Oversticht” na een verbouwing van het huidige pand. Ook vierden we in 2023 vanaf september ons 50-jarige bestaan. Tenslotte zijn er in 2023 provinciale statenverkiezingen en lopen vele programma's waarin wij participeren af. We maken ons hard dat we ook in de nieuwe collegeperiode kunnen bijdragen aan thema's voor een mooi en duurzaam Overijssel.

4. Raad van toezicht

Algemeen

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op: het naleven van de wet en van onze statuten, op het beleid van de directeur en de algemene gang van zaken. De raad staat het Bestuur (de directeur) met raad ter zijde en brengt gevraagd en ongevraagd advies uit.

4.1 Samenstelling Raad

De raad was in 2022 als volgt samengesteld:

In 2022 is er 1 raadslid gestopt.

Naam	Rol	In functie	uit functie
Tom Veldkamp	Voorzitter	1-2-2021	-
Dirk Getkate	Voorzitter auditcommissie	26-10-2016	29-6-2022
Hans de Jong	-	01-10-2018	-
Martijn Dadema	-	01-11-2018	-
Anneke Beukers-Maatje	-	16-09-2019	-
Victor van Dijk	-	16-09-2019	-

4.2 Rooster van optreden

Zie [bijlage 2](#).

4.3 Functies en nevenfuncties

Tom Veldkamp

Nevenfunctie gerelateerd aan functie Rector:

- Lid Commissie Algemene Middelen Stichting Universiteitsfonds Twente
- Lid Rectorencollege VSNU
- Lid Algemeen Bestuur 4TU.Federatie
- Lid Bestuurscommissie 4TU.Onderwijs
- Lid Bestuur NERA
- Lid Raad van Toezicht Wetsus
- Lid Kuratoriums des Zentrums für Niederlande-Studien
- Lid LLO katalysator UNL

Overige nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting International Soil Reference and Information Centre (ISRIC)
- Editor in Chief Tijdschrift: Agriculture, Ecosystems & Environment

Dirk Getkate RA MBA

- Fractievoorzitter CDA in de gemeenteraad van de gemeente Wierden
- DGA (directeur/groootaandeelhouder) Getkate Support BV (beleggingsinstelling)

Hans de Jong

- Lid Bestuur Stichting Groen Platform Overijsselse Vecht
- Lid Bestuur Stichting Nooterhof

Martijn Dadema

- Burgemeester gemeente Raalte
- Voorzitter Referendumcommissie Zwolle
- Voorzitter VNG Overijssel
- Voorzitter Stichting Overijsselse Ombudsman
- Voorzitter Stuurgroep Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle
- Voorzitter Tafel Bereikbaarheid, Regio Zwolle
- Lid Regiegroep Regio Zwolle
- Lid Bestuurlijk Kernteam Regio Zwolle
- Lid Algemeen Bestuur Veiligheidsregio IJsselland
- Lid Bestuurscollege Oost-Nederland
- Lid Landelijke Eenheid Advies Groep (LEAD)
- Voorzitter Veilig Verkeer Nederland (VVN)
- Lid Raad van Toezicht Oxfam Novib

Anneke Beukers-Maatje

- Eigenaar AnnekeBeukersAdvies, organisatieadvies gespecialiseerd in onderwijs-vraagstukken
- Bestuurslid Gewest PvdA Overijssel
- Bestuurslid Stichting Kunstwegen
- Bestuurslid Stichting Consensus Vocalis
- Lid commissie Toeroeien, adviescommissie KNRB
- Voorzitter College Noordelijke Rekenkamer

Victor van Dijk

- Zelfstandig adviseur
- Lid Raad van Toezicht Stichting IJsselheem
- Voorzitter Raad van Toezicht Mijzo
- Ambassadeur ouderenzorg NVTZ

4.4 Auditcommissie

De auditcommissie bestond in 2022 uit: Dirk Getkate (tot 29-6-2022), Victor van Dijk (vanaf 19-6-2022) en Martijn Dadema.

4.5 Verslag Raad van Toezicht

Het jaar 2022 was voor NMO vooral een jaar van terug naar het nieuwe (post-Corona) normaal voor NMO met het perspectief van de aanstaande verhuizing voor de boeg. Er is weer veel geïnvesteerd in het community gevoel met

een mix van online en fysieke interactie. Ook hebben er de nodige personele wisselingen binnen de organisatie als in de Raad van Toezicht plaatsgevonden. Deze uitdagingen zijn goed opgepakt en wederom is er sprake van een positief financiële resultaat en een goed gevulde project portefeuille.

De relevantie van NMO staat niet ter discussie en is ook goed toegelicht in een publicatie “van Staat naar Straat” welke onze directeur

Matthijs Nijboer afgelopen jaar publiceerde. De stikstofproblematiek en klimaatverandering en uitdagingen zoals de RES hebben zeker de aandacht van NMO. NMO staat voor een circulaire economie en duurzaamheid, voor energietransitie, voor een natuur inclusieve landbouw en voor natuur- en recreatieontwikkeling.

NMO is klaar om Overijssel mooier en blijvend leefbaarder maken en bij te dragen tot duurzame oplossingen.

4.6 Vergaderingen Raad van Toezicht

De raad kwam in 2022 vijfmaal fysiek bijeen.

De thema's en de besluiten waren op:

7 februari

Dirk Getkate die met pensioen gaat, denkt er over na om rond de zomer de RvT te verlaten. Tijdens het gesprek over onze achterban werd duidelijk dat we graag weer in onze achterban willen investeren. De RvT ondersteunt deze exercitie.

Annie van de Pas (netwerkdirecteur Natuur- en Milieufederaties) geeft een presentatie over de Koepel.

20 april

Wendy Oude Vrielink geeft een presentatie omtrent de ondersteuning van lokale energie-initiatieven.

De jaarrekening, het jaarverslag 2021 en de managementletter zijn besproken. Het jaarverslag inclusief het reserveringsbeleid is door de RvT goedgekeurd.

De sessies met het personeel zijn besproken. Men vindt het heel prettig dat dit soort gesprekken plaatsvinden. De RvT kijkt heel positief terug op deze gesprekken.

Matthijs Nijboer deelt het boek dat hij samen geschreven heeft met Thomas van der Slobbe uit aan de RvT-leden. Anneke laat weten dat het jaarlijkse functioneringsgesprek met Matthijs Nijboer in mei plaatsvindt.

29 juni

Anneke Beukers geeft een terugkoppeling van de onder het personeel opgehaalde informatie ten behoeve van het functioneringsgesprek van de directeur. Alhoewel er een paar kanttekeningen zijn omtrent de kwetsbaarheid van zijn positie is iedereen zeer lovend.

De formulieren betreffende de zelfevaluatie RvT zijn besproken en een paar zaken zijn uitgelicht. Het personele bezetting (RvT) is besproken.

21 september

Matthijs Nijboer vertelt over de voor de RvT ontvangen uitnodiging voor de bijpraatsessie. Er zijn op dit moment al bijna 100 aanmeldingen. De conceptbegroting 2023 en de data voor de RvT- en Auditvergaderingen 2023 zijn besproken.

19 december

De managementrapportage is besproken. De begroting 2023 is besproken en goedgekeurd. Tom Veldkamp vertelt over de gesprekken die er geweest zijn met kandidaten voor de RvT vacatures. Er zijn twee geschikte kandidaten geselecteerd.

Ik dank iedereen hartelijk voor haar/zijn inzet in 2022.

Namens de Raad van Toezicht,

Tom Veldkamp

Voorzitter

5. jaarrekening

5. 1 oprichting

De Stichting is opgericht op 28 september 1973 onder de statutaire naam Stichting Natuur en Milieu Federatie Overijssel. Op 26 juni 2006 vond er een statutenwijziging plaats waarbij functiescheiding tussen uitvoeren, besturen en toezicht houden volgens de Code Goed Bestuur is geregeld. Bij eerdere statutenwijzigingen is de naam van de Stichting gewijzigd in Stichting Natuur en Milieu Overijssel en de instelling van de Raad van Toezicht statutair vastgelegd.

De laatste statutenwijziging vond plaats op 3 juli 2018. Bij deze statutenwijziging is onder andere de zittingsduur van de RvT leden aangepast van maximaal drie maal drie jaar naar twee maal vier jaar.

Doelstelling

De stichting heeft tot doel: bevordering van behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel.

Inschrijving Kamer van Koophandel

De Stichting is gevestigd te Zwolle en geregistreerd onder nummer 41022006 bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. De laatste wijziging is van 1 november 2022.

Samenstelling Raad van Toezicht op 31 december 2022

Voorzitter:

A. Veldkamp

Leden:

- J.G. Beukers / tevens vice-voorzitter
- M.P. Dadema / tevens auditcommissie
- J.F. de Jong
- V.E. van Dijk / tevens auditcommissie

Bestuurder op 31 december 2022

Bestuurder Ir. M.H. Nijboer

5.2 Balans per 31 december na resultaatbestemming

Activa		31 december 2022		31 december 2021	
Vaste activa					
Immateriële vast activa					
Materiële vaste activa			€ 15.943		€ 22.521
Financiële vaste activa					
Voorraden					
Vorderingen en overlopende activa			€ 361.226		€ 344.127
	Debiteuren	€ 126.671		€ 171.959	
	Transitoria	€ 30.807		€ 6.044	
	Nog te fact projecten	€ 27.668		€ 14.817	
	Nog te ontv DNMF	€ 68.925		€ 121.215	
	Nog te ontv Subsidies	€ 100.489		€ 28.092	
	Rente/Borg/ov	€ 6.667		€ 2.000	
		€ 361.226		€ 344.127	
Effecten		€ -		€ -	
Liquide middelen		€ 1.201.214	€ 1.201.214	€ 1.088.268	€ 1.088.268
			€ 1.562.440		€ 1.432.395
Totaal			€ 1.578.383		€ 1.454.916

Passiva		31 december 2022		31 december 2021	
Reserves en Fondsen					
Continuïteitsreserve		€ 685.000		€ 680.364	
Bestemmingsreserves		€ 71.879		€ 50.000	
Herwaarderingsreserves		€ -		€ -	
Overige reserves		€ -		€ -	
			€ 756.879		€ 730.364
Voorzieningen			€ -		€ -
Langlopende schulden			€ -		€ -
Kortlopende schulden			€ 821.504		€ 724.552
Saldo vooruitontv projecten		€ 598.492		€ 484.305	
Crediteuren		€ 47.048		€ 58.708	
Belastingdienst		€ 95.856		€ 118.253	
Ov. Transitoria		€ 80.108		€ 63.286	
Totaal			€ 1.578.383		€ 1.454.916

5.3 Staat van baten en lasten

1/2

Omschrijving	Realisatie	Begroting ¹	Realisatie
Baten	2022	2022	2021
Baten van particulieren (donaties/giften)	€ 1.200	€ -	€ 570
Baten van bedrijven	€ 18.454	€ -	€ 1.700
Baten van loterijorganisaties ²			
Baten van subsidies van overheden	€ 1.481.664	€ 975.000	€ 1.405.167
Baten verbonden org. zonder winststreven ²	€ 246.789	€ 118.000	€ 212.362
Baten andere org. zonder winststreven	€ 20.435	€ 61.000	€ 11.380
Som van de geworven baten	€ 1.768.543	€ 1.154.000	€ 1.631.179

Baten als tegenprestatie levering producten e/o diensten	€ 396.745	€ 850.000	€ 394.101
Overige baten	€ -381		€ 32
Som van de baten	€ 2.164.906	€ 2.004.000	€ 2.025.312

Lasten			
Besteed aan diverse programma's			
Programma Klimaat	€ 636.033		642.206
Programma Biodiversiteit	€ 1.286.930		1.072.154
Programma Circulaire Economie	€ 215.428		166.115
Werving baten	€ -		€ -
Kosten beheer en administratie ³	€ -		€ -
Som der lasten	€ 2.138.391	€ 2.004.000	€ 1.880.475

Saldo voor financiële baten en lasten	€ 29.592		€ 147.554
Saldo voor financiële baten en lasten	€ -3.078		€ -2.718
Saldo van baten en lasten	€ 26.515	€ -	€ 144.836

Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging/onttrekking aan ⁴			
Continuïteitsreserve	€ 4.636	€ -	€ 134.937
Bestemmingsreserve	€ 21.879	€ -	€ 9.899
Bestemmingsfonds		€ -	€ -
Herwaarderingsreserve		€ -	€ -
Overige reserves		€ -	€ -
	€ 26.515	€ -	€ 144.836

¹ Verschil tussen begroting en realisatie betreft het nog te acquireren bedrag. In de begroting is deze post volledig onder overige projectbijdragen meegenomen, omdat nog niet duidelijk is waar het werk komt.

² Vanaf verslagjaar 2018 zijn de provinciale Milieufederaties overeengekomen dat het geld dat via de landelijke koepel vanuit NPL komt, worden verantwoord onder "Baten van verbonden organisaties zonder winststreven"

³ De provinciale Milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling "Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie" van de Stichting Goede Doelen Nederland. De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de "Toelichting lastenverdeling", maar worden in de "Staat van baten en lasten" volledig toegerekend aan de doelstellingen.

⁴ In de begroting voor 2019 is opgenomen en goedgekeurd door de RvT dat als er sprake is van overschotten nadat aan de opbouw van de continuïteitsreserve is voldaan, deze worden aangewend voor een reservering NMO naar 50 jaar. Doel is daarmee NMO in het jaar 2023 financiële ruimte te geven om middels één of meerdere campagnes aandacht te besteden aan het 50 jarig bestaan van NMO.

5.4 Kasstroomoverzicht

		2022		2021
Saldo baten en lasten		€ 26.515		€ 144.836
Afschrijvingen		€ 8.682		€ 6.059
Veranderingen in werkkapitaal				
Mutatie vorderingen	€ -17.099		€ -122.939	
Mutatie kortlopende schulden	€ 96.953		€ -36.454	
		€ 79.854		€ -159.395
Kasstroom uit operationele activiteiten		€ 115.050		€ -8.500
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa		€ -2.103		€ -18.549
Netto kasstroom		€ 112.947		€ -27.049
Stand liquide middelen per 31 december		€ 1.201.214		€ 1.088.267
Stand liquide middelen per 1 januari		€ 1.088.267		€ 1.115.316
Mutatie liquide middelen		€ 112.947		€ -27.049

Het saldo van de liquide middelen is gestegen in 2022. De oorzaak hiervan blijkt uit bovenstaande analyse van de kasstromen.

5.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inrichting jaarrekening

Deze jaarrekening is ingericht volgens de richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

Vergelijkende cijfers

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van de verkrijgingsprijs. Voor zover niet anders is vermeld zijn de overige activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde. Alle activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor de bedrijfsvoering. Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs komt in de praktijk overeen met de nominale waarde.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, zijn aan dit boekjaar toegerekend. De uitvoeringskosten zijn, met uitzondering van de directe projectkosten, op basis van het aantal geregistreerde uren toegerekend aan de betreffende doelstelling. De directe projectkosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de doelstellingen.

Pensioenen

Natuur en Milieu Overijssel heeft voor haar medewerkers een toegezegde-pensioenregeling. De hiervoor in aanmerking komende medewerkers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren.

De regeling is ondergebracht bij het pensioenfonds PFZW. Natuur en Milieu Overijssel heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij PFZW, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Natuur en Milieu Overijssel heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Schattingen inzake te verwachten resultaten

De soort activiteiten van de Stichting brengen met zich mee dat het te verwachten resultaat op projecten moeilijk in te schatten is. Daarnaast is het ook praktisch onmogelijk om de voortgang van een project objectief vast te stellen. Derhalve achten wij het niet mogelijk om een goede inschatting te maken van tussentijdse resultaten op projecten. Daarom vindt resultaatneming pas bij afronding plaats. Eventuele voorzienbare verliezen worden wel in het boekjaar waarin zij geconstateerd worden opgenomen.

Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

5.6 Toelichting op de balans per 31 december

Activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Inventaris		
Boekwaarde per 1 januari 2022		€ 4.488
Investerings		€ -
		€ 4.488
Afschrijvingen Inventaris		€ 2.051
Boekwaarde Inventaris per 31 december 2022		€ 2.437
ICT		
Boekwaarde per 1 januari 2022		€ 18.033
Investerings		€ 2.103
		€ 20.136
Afschrijvingen ICT		€ 6.630
Boekwaarde ICT per 31 december 2022		€ 13.506
Cumulatieve aanschaffingswaarde		€ 30.906
Cumulatieve afschrijvingen		€ 14.963
Boekwaarde per 31 december 2022		€ 15.943
Afschrijvingspercentages		20% - 33%

Vorderingen en overlopende activa	31 december 2022	31 december 2021
<i>Debiteuren ⁵</i>		
Provincie Overijssel	€ 28.193	€ -
Stichting De Natuur- en Milieufederaties	€ -	€ -
Overige	€ 98.478	€ 171.959
Totaal	€ 126.671	€ 171.959

<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>		
Overige	€ 30.807	€ 6.044
Totaal	€ 30.807	€ 6.044

<i>Nog te ontvangen bedragen</i>		
Nog te ontvangen subsidies (1507)	€ 100.489	€ 28.092
Nog te ontv DNMF (1304)	€ 68.925	€ 121.215
Rente/overig	€ 9	€ -
Nog te factureren Projecten (1505)	€ 27.668	€ 14.817
Overige	€ 6.658	€ 2.000
Totaal	€ 203.748	€ 166.124

Liquide middelen		
Kas	€ 314	€ 104
Bankgarantie Triodosbank i.v.m. huurcontract ⁶	€ 11.830	€ 11.830
Rekening courant tegoeden bij banken	€ 439.985	€ 476.676
Spaar tegoeden bij banken	€ 749.086	€ 599.658
Totaal	€ 1.201.214	€ 1.088.268

⁵ Een voorziening voor oninbare debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.

⁶ Ten bate van de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven bij de Triodosbank van € 11.830, = ten laste van bankrekeningnummer NL30TRIO 2205254146. Overige liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Continuïteitsreserve

De Raad van Toezicht van de Stichting Natuur en Milieu Overijssel streeft naar een continuïteitsreserve van €685.000,- in 2024 om:

- De continuïteit van de organisatie zeker te stellen
- Fluctuaties in projectsubsidies op te kunnen vangen
- Financiële risico's op te kunnen vangen, in het geval de organisatie niet in staat is om aan projectverplichtingen te voldoen
- Het doen van voor de bedrijfsvoering noodzakelijke investeringen
- Ervoor te zorgen dat de organisatie voldoende liquide is.

Het CBF hanteert voor de zgn. continuïteitsreserve een maximum van 1,5 x de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie afhankelijk van de specifieke risico's van de organisatie. Dat is voor 2021 €1,8 miljoen. Een continuïteitsreserve is nodig om ervoor te zorgen dat de instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen voortkomend uit haar doelstelling kan voldoen. In [hoofdstuk 4.6](#) wordt het beleid ten aanzien van reserves toegelicht.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huur kantoorpand

NMO heeft sinds 2014 een huurovereenkomst gesloten met Peters BV. De huursom bedraagt €3.450,- per maand, btw vrijgesteld. In 2022 heeft NMO de huurovereenkomst met Peters BV beëindigd tegen 31-01-2023.

Reserves en Fondsen	31 december 2022	Mutatie 2022	31 december 2021
Continuïteitsreserve	€ 685.000	€ 4.636	€ 680.364
Bestemmingsreserves (NMO 50jr)	€ 71.879	€ 21.879	€ 50.000
Herwaarderingsreserves	€ -	€ -	€ -
Overige reserves	€ -	0	€ -
Totaal	€ 756.879	€ 26.515	€ 730.364

Saldo Vooruitontvangen projectbaten	31 december 2022	31 december 2021
<i>Gespecificeerd per bate:</i>		
Baten uit acties van derden		
Stichting De Natuur- en Milieufederaties	€ 172.781	€ 160.878
<i>Projectbijdragen van overheden</i>		
Projectbijdragen provincie Overijssel	€ 255.089	€ 187.333
Projectbijdragen van andere overheden	€ 70.771	€ 52.353
Overige projectbijdragen	€ 99.851	€ 83.742
Totaal	€ 598.492	€ 484.306

Crediteuren			
Overige crediteuren		€ 47.048	€ 58.708

Belastingdienst			
Loonbelasting		€ 67.479	€ 73.470
Omzetbelasting		€ 28.377	€ 44.783
Totaal		€ 95.856	€ 118.253

Nog te betalen/vooruit ontvangen bedragen			
Verlof tegoeden vakantiedagen		€ 27.615	€ 30.507
Accountantskosten		€ 6.496	€ 5.300
Personeelsfonds		€ 300	€ 2.082
Overige		€ 45.698	€ 25.397
Totaal		€ 80.108	€ 63.286

5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

1/2

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
Baten	2022	2022	2021
Baten van particulieren(donatie en overig)	€ 1.200	€ -	€ 570
Baten van bedrijven	€ 18.454	€ -	€ 1.700
Baten van loterijorganisaties		€ -	
Baten van subsidies van overheden ⁷	€ 1.481.664	€ 975.000	€ 1.405.167
Opgenomen voorziening ⁸			€ -
Baten van verbonden org. z. winststreven ⁹	€ 246.789	€ 118.000	€ 212.362
Baten van andere org. z. winststreven	€ 20.435	€ 61.000	€ 11.380
Som van de geworven baten	€ 1.768.543	€ 1.154.000	€ 1.631.179

Baten als tegenprestatie levering prod/diensten			
Projectinkomsten Provincie Overijssel	€ 247.102	€ 850.000	€ 178.214
Projectinkomsten andere overheden	€ 90.438		€ 156.358
Projectinkomsten niet-overheden	€ 59.205		€ 59.529
	€ -381		€ 32
Som van de baten	€ 2.164.906	€ 2.004.000	€ 2.025.312

Besteed aan doelstelling cf indeling CBF ¹⁰		2022	2021
Voorlichting en bewustwording		€ 446.971	€ 428.483
Lobby en belangenbehartiging		€ 1.122.573	€ 924.012
Innovatie			€ -
Overige		€ 565.722	€ 525.262
Som van de lasten		€ 2.135.266	€ 1.877.757

⁷ Richtlijn 650 schrijft voor hoeveel subsidie meerjarig is. Van de Provincie Overijssel ontving NMO een subsidie van € 70.000,= voor het Groen Vrijwilligerswerk over 2022. Dit is onderdeel van een driejarige subsidie samen met Landschap Overijssel, vastgelegd in het besluit van 23 juni 2022, met zaaknummer 6501420, voor de jaren 2022 tot en met 2024. Via RVO ontvingen wij een meerjarige subsidie voor het programma Jong Leren Eten over 2022-2024.

⁸ Deze voorziening wordt bepaald op basis van de beoordeling van alle onderhanden projecten en is dit jaar nul.

⁹ Van de Stichting Natuur en Milieufederaties ontving NMO een reguliere bijdrage van € 118.000,= over 2022. Als extra projectbijdragen is een bedrag van € 128.789,= ontvangen in 2022. Deze stichting ontvangt onder andere gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke Milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. De voorwaarden voor de beneficiënt door de Nationale Postcode Loterij zijn opgenomen in de overeenkomst tussen de Stichting Nationale Postcode Loterij NV en Stichting De Natuur- en Milieufederaties. De reguliere bijdrage NPL wordt besteed in het jaar nadat deze zijn ontvangen. Aan het einde van het kalenderjaar worden de ontvangen middelen toegekend aan activiteiten van het volgende jaar. Voor de jaren 2021-2025 is opnieuw een overeenkomst getekend.

¹⁰ Voor het erkenningspaspoort van het CBF wordt gewerkt met een vaste indeling naar doelstelling. Deze hebben we in overleg met het CBF vertaald naar onze werkwijze en als extra indeling opgenomen cf eisen CBF. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in hoofdstuk 1 van dit jaarverslag. Het verschil tussen de som der lasten cf CBF indeling en die in onze programma's is het bedrag dat we hebben betaald aan rente- en bankkosten over 2022.

5.8 Toelichting lastenverdeling

Op grond van richtlijn 650 dienen de kosten van Beheer en Administratie als separate kostenpost in de jaarrekening zichtbaar te worden gemaakt. In onderstaande tabel is weergegeven op welke wijze de kosten van Beheer en Administratie aan de doelstellingen worden toegerekend.

Bestemming	Doelstellingen			Lasten Beheer en admie	Werkelijke lasten 2022	Begrote lasten 2022	Werkelijke lasten 2021
Lasten 2022	Klimaat	Biodiversiteit	Circ economie				
Personeelskosten	€ 410.514	€ 562.663	€ 151.152	€ 187.280	€ 1.311.609	€ 1.325.000	€ 1.235.845
Directe beheer en adm kosten	€ -	€ -	€ -	€ 28.987	€ 28.987	€ 23.000	€ 22.592
Huisvestingskosten	€ 29.801	€ 40.846	€ 10.973	€ 13.595	€ 95.215	€ 75.000	€ 61.660
Kantoor- en algemene kosten	€ 15.647	€ 21.446	€ 5.761	€ 7.138	€ 49.992	€ 88.000	€ 48.092
Afschrijving	€ -	€ -	€ -	€ 8.681	€ 8.681	€ 18.000	€ 6.059
Uitbesteed werk	€ 90.368	€ 539.026	€ 14.514	€ -	€ 643.908	€ 475.000	€ 506.228
	€ 546.330	€ 1.163.980	€ 182.400	€ 245.681	€ 2.138.391	€ 2.004.000	€ 1.880.476
Beheer en administratie	€ 89.703	€ 122.949	€ 33.029	€ -245.681			
Totaal	€ 636.033	€ 1.286.930	€ 215.428	€ -	€ 2.138.391	€ 2.004.000	€ 1.880.476
Baten					€ 2.164.906	€ 2.004.000	€ 2.025.312

Besteed aan doelstellingen als percentage van de baten			99%	100%	93%
Besteed aan doelstellingen als percentage van de lasten			100%	100%	100%
Kosten B&A tov totale kosten, inclusief directe projectkosten		11,5%			

De kosten zijn zoveel als mogelijk toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De directe projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie. Dit betreft o.a. kosten van directie en ondersteuning, die niet rechtstreeks toegerekend kunnen worden aan de doelstellingen. De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (excl. directe projectkosten). De kosten van beheer en administratie zijn in 2022 11,5% van de totale kosten, in 2021 was dat 14,7%.

Natuur en Milieu Overijssel hanteert de volgende normen voor de verschillende kengetallen, vastgesteld ism de landelijke NMF:

Kosten eigen fondsenwerving t.o.v. de baten uit eigen fondsenwerving n.v.t. / Besteed aan doelstelling t.o.v. van de baten 100% /

Besteed aan doelstelling (voor verdeling kosten beheer en administratie) t.o.v. de lasten 80% / Kosten beheer en administratie t.o.v. van de lasten 20%

Toelichting lastenverdeling	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
<i>Lasten</i>	2022	2022	2021
Personeelskosten	€ 1.311.609	€ 1.325.000	€ 1.235.845
Huisvestingskosten	€ 95.215	€ 75.000	€ 61.660
Kantoor- en algemene kosten	€ 49.992	€ 88.000	€ 48.092
Directe Beheer en Administratiekosten	€ 28.987	€ 23.000	€ 22.592
Afschrijving	€ 8.681	€ 18.000	€ 6.059
Directe activiteitenkosten uitvoering projecten	€ 643.908	€ 475.000	€ 506.228
Totaal	€ 2.138.391	€ 2.004.000	€ 1.880.476

Personeelskosten			
Brutoloon	€ 939.030	€ 950.000	€ 914.555
Mutatie vakantiedagen	€ -2.892	€ -	€ 2.067
Werkgeverskosten sociale verzekeringen	€ 141.301	€ 166.250	€ 140.874
Werkgeverskosten pensioenfonds	€ 92.659	€ 90.250	€ 85.492
	€ 1.170.098	€ 1.206.500	€ 1.142.988
Reis- en verblijfkosten	€ 23.462	€ 28.400	€ 11.330
Wervingskosten	€ 532	€ -	€ -
Deskundigheidsbevordering	€ 27.694	€ 19.000	€ 16.347
Verzuimrisicoverzekering	€ 18.522	€ 22.500	€ 18.568
Arbodiensten	€ 3.314	€ 3.600	€ 2.944
Overige personeelskosten	€ 74.256	€ 45.000	€ 57.534
	€ 1.317.878	€ 1.325.000	€ 1.249.711
<i>Af: UWV</i>	€ -6.269	€ -	€ -13.866
Totaal	€ 1.311.609	€ 1.325.000	€ 1.235.845

Gemiddeld aantal medewerkers in fte's	18,0	16,8	17,6
Gemiddeld aantal medewerkers	21		20

De bezoldiging van de bestuurder is in 2022 als volgt:	
<i>Grondslag: CAO Sociaal Werk</i>	
<i>Specificatie</i>	
Naam	M.H.Nijboer
Functie	Algemeen Directeur
<i>Dienstverband</i>	
Aard	Onbepaald
Uren	36
Parttime percentage	100%
Periode	01-01 tm 31-12
Bezoldiging in euro's	
<i>Jaarinkomen</i>	
Brutoloon	€ 88.356
Individueel keuzebudget (vervangt VK en EJU)	€ 15.084
Variabel inkomen	€ 120
Totaal jaarinkomen*	€ 103.560
SV verzekeringslasten	€ 9.881
Pensioenlasten werkgever	€ 12.028
Belastbare vergoedingen	€ 82
Overige beloningen op termijn	€ -
Uitkering beëindiging dienstverband	€ -
Totaal overige lasten en vergoedingen	€ 21.991
Totaal bezoldiging 2022	€ 125.551
Totaal bezoldiging 2021	€ 122.576

*De bsd score conform de richtlijn directiebeloning is 390 punten, en daarmee score G in de tabel. Het maximale jaarinkomen in tabel G is voor 2022€ 114.366,=. Het jaarinkomen van de directeur blijft hier met€ 103.560,= ruim onder.

Er zijn aan de bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding van € 600 per jaar. De leden die ook zitting hebben in een commissie ontvangen een vaste vergoeding van € 800 per jaar. De voorzitter ontvangt een vaste vergoeding van € 1.000 per jaar. Bij toe- of aftreden in het lopende jaar wordt de vergoeding naar rato uitbetaald. In 2022 is een totaal bedrag van € 4.300 uitbetaald aan de Raad van Toezichtleden.

Bovenstaande beloningen voldoen aan de regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en Raden van Toezicht van de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland.

Huisvestingskosten	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2022	2022	2021
Huur	€ 52.722	€ 45.000	€ 42.777
Leveringen en diensten	€ 38.123	€ 20.000	€ 13.331
Verhuizing/verbouwing			€ -
Overige huisvestingskosten	€ 4.370	€ 10.000	€ 5.552
Totaal	€ 95.215	€ 75.000	€ 61.660

Kantoor- en algemene kosten			
Kantoorbenodigdheden	€ 5.474	€ 4.000	€ 4.586
Telefoon- en internetkosten	€ 6.490	€ 6.000	€ 6.870
Porti- en vrachtkosten	€ 765	€ 1.500	€ 772
Druk/kopie/vormgeving	€ 1.077	€ 1.500	€ 2.846
Abonnementen/vakliteratuur (incl bijdrage De Koepel)	€ 14.641	€ 4.000	€ 2.854
Automatiseringskosten	€ 16.746	€ 23.000	€ 23.736
Overige kosten algemeen	€ 4.799	€ 48.000	€ 6.428
Totaal	€ 49.992	€ 88.000	€ 48.092

Directe beheer en administratiekosten			
Accountantskosten	€ 13.834	€ 11.000	€ 9.562
Administratiekosten	€ 6.635	€ 6.000	€ 6.799
Bestuurskosten/incl verg Raad van Toezicht ¹¹	€ 8.518	€ 6.000	€ 6.231
Totaal	€ 28.987	€ 23.000	€ 22.592

Afschrijving	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2022	2022	2021
Afschrijving inventaris	€ 2.051	€ 10.000	€ 2.132
Afschrijving ICT	€ 6.630	€ 8.000	€ 3.927
Totaal	€ 8.681	€ 18.000	€ 6.059

Directe activiteitenkosten uitvoering projecten ¹²	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2022	2022	2021
Drukwerk/kantoor	€ 12.745	€ 15.000	€ 12.675
Catering/campagne	€ 43.467	€ 30.000	€ 46.100
Materialen	€ 73.843	€ 30.000	€ 63.839
Inhuren derden	€ 316.615	€ 225.000	€ 383.614
Extra werk derden IJssel Uiterwaarden	€ 197.238	€ 175.000	
Totaal	€ 643.908	€ 475.000	€ 506.228

¹¹ Raad van Toezichtleden ontvangen per jaar een vaste vergoeding zoals beschreven. In de bestuurskosten zitten ook bedragen voor vergaderlocaties en kosten ivm verwerving leden en afscheid leden.

¹² Deze kosten worden rechtstreeks aan de projecten doorberekend. De verschillen ontstaan doordat er in bepaalde projecten meer externe kosten zitten. Deze post is moeilijk van te voren te begroten, maar wordt lopende een project aangepast, en alleen opgenomen als er dekking is voor deze extra kosten binnen het project.

5.9 Werkelijk versus begroot resultaat

Werkelijk versus begroot resultaat	
Er is een positief resultaat gerealiseerd van	€ 26.515
Begroot was een resultaat van	€ -
	€ 26.515

Baten	
Gerealiseerd	€ 2.164.906
Begroot	€ 2.004.000
Verschil	€ 160.906

Lasten	
Gerealiseerd	€ 2.138.391
Begroot	€ 2.004.000
Verschil	€ 134.391

Saldo verschil met begroting baten en lasten	€ 26.515
---	-----------------

5.10 Controleverklaring

Schermerweg 5-9
8024 HB Zwolle

T 0520 305 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 76522539

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van de Stichting Natuur en Milieu Overijssel

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening van Stichting Natuur en Milieu Overijssel te Zwolle gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieu Overijssel per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieu Overijssel zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Van Ree Accountants is een handelsnaam van Van Ree Accountants Noord BV
Op al onze diensten zijn de IVA-Aggregaten voortvloeiende uit de toepassing van de gederivatie van de naam van de KVK bij de Kamer van Koophandel te Utrecht.
De naam wordt door de KVK toegekend.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende

transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 7 april 2023

Van Ree Accountants

R. van der Weerd RA MSc
Registeraccountant

Bijlage 1 / Begrote exploitatierekening

Begrote exploitatierekening	Begroting	Begroting	Werkelijk
	2022	2021	2021
<i>Baten</i>			
Subsidie Provincie Overijssel	€ 975.000	€ 480.000	€ 1.405.167
Overige subsidies en inkomsten	€ 61.000	€ 61.000	€ 407.783
De Natuur- en Milieufederaties	€ 118.000	€ 118.000	€ 212.362
Nog te acquireren	€ 850.000	€ 919.327	€ -
Totaal	€ 2.004.000	€ 1.578.327	€ 2.025.312

<i>Lasten</i>			
Personeelskosten	€ 1.325.000	€ 1.207.327	€ 1.235.845
Huisvestingskosten	€ 75.000	€ 73.500	€ 61.660
Algemene kosten	€ 129.000	€ 97.500	€ 76.743
Activiteitenkosten projecten	€ 475.000	€ 200.000	€ 506.228
Resultaat	€ -	€ -	€ 144.835
Totaal	€ 2.004.000	€ 1.578.327	€ 2.025.312

Bijlage 2 / Rooster van aftreden

	Benoeming	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Dirk Getkate	26-10-2016														
Martijn Dadema	01-10-2018														
Hans de Jong	01-10-2018														
Anneke Beukers	16-09-2019														
Victor van Dijk	16-09-2019														
Tom Veldkamp	01-02-2021														

- Benoeming
- Herkiesbaar
- Niet herkiesbaar
- Gestopt

Bijlage 3 / Impactcijfers voorgaande jaren

Bereik	2019	2020	2021	2022
Aantal aangesloten groepen	78	68	69	82
Aantal georganiseerde activiteiten	181	74	267	225
Aantal deelnemers aan georganiseerde activiteiten	9.672	3.966	8.864	13.093
Online bereik 3 websites: aantal bezoekers	46.534	40.226	41.407	55.504
In de media	309	324	238	336

Versterken maatschappelijk middenveld	2019	2020	2021	2022
Adviezen aan lokale en regionale organisaties	1.240	1.052	1.103	631
Adviezen aan burgers	258	185	132	689
Aantal netwerken waarvan wij de aanjager zijn	41	37	43	49
Aantal netwerken waarin we participeren	84	76	127	93
Aantal nieuwe lokale initiatieven helpen opstarten	295	176	251	285

Verduurzamen bedrijven	2019	2020	2021	2022
Aantal bedrijven ondersteund bij verduurzaming bedrijfsprocessen	8	77	15	6
Aantal koploperbedrijven waarmee samengewerkt	15	31	37	45
Aantal bedrijven toegang gekregen tot multistakeholdernetwerken	475	314	535	494

Verduurzaming overheid	2019	2020	2021	2022
Aantal beleidsontwikkel-trajecten waaraan we hebben bijgedragen	66	81	103	218
Hoe vaak advies overgenomen	33	43	56	111
Aantal concrete plannen voor beleidsuitvoering	19	53	235	219

Middel	2019	2020	2021	2022
Bezoekers website NMO	34.559	25.419	33.456	34.969
Bezoekers overige website	11.975	8.532	7.942	26.080

Volgers Facebook NMO	1.206	1.340	1.456	1.351
Volgers Facebook overig	1.499	2.013	2.642	3.932
Volgers LinkedIn NMO	460	842	1.126	1.498

Abonnees Youtube NMO	32	35	44	45
Abonnees nieuwsbrief NMO	2.015	2.120	2.275	2.290
Abonnees overige nieuwsbrieven	834	656	1.570	2.135

Volgers Twitter NMO	1736	1835	1.886	1.900
Volgers Twitter NME	186	203	206	211
Instagram volgers	-	670	1361	1.080

Berichten in de pers	309	324	238	425
----------------------	-----	-----	-----	-----

Natuur en Milieu Overijssel

Assendorperdijk 3

8012 EG Zwolle

038 - 425 09 60

info@natuurenmilieuoverijssel.nl

www.natuurenmilieuoverijssel.nl

